

accountant

NBA-magazine voor accountants en financials | nr. 2 2023

Een geitenpaadje voor
de controle

Van hoofdstad naar
Hoofddorp

Een disruptieve
modekoning

Wat maakt accountants zo aantrekkelijk voor private equity?

MARIANNE VAN KIMMENADE OVER FRAUDE EN ACCOUNTANTS / ARNOU VAN KEMPEN
OP DE STOEL / MARTIJN DUFFELS OVER KRUISBESTUIVING TUSSEN TOEZICHTHOUDERS

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Op de kleintjes letten

U gaat niet naar Canada om op 'de kleintjes' te letten. U gaat naar Canada voor een onvergetelijke reiservaring. Een ervaring die u altijd bij zal blijven.

Of u nu wilt wandelen in de adembenemende Canadese Rockies, beren, wolven en elanden wilt spotten, avontuurlijke activiteiten wilt ondernemen, levendige steden als Vancouver en Victoria wilt bekijken, of op een eiland wilt genieten van ongerepte natuur, Canada heeft het allemaal.

Naast de prachtige natuur, is er ook een rijke culturele geschiedenis. Maak kennis met de eeuwenoude gebruiken van de First Nations en hun historie. Kortom, Canada is een bestemming voor liefhebbers van natuur, avontuur en cultuur en zal u fascineren.

Bij Little America bezorgen we u een unieke vakantie, helemaal op uw wensen afgestemd. Het enige wat u hoeft te doen is ons vertellen hoe uw ideale reis eruitziet. Dan regelen wij de rest voor u. Van accommodaties en activiteiten tot vluchten, autohuur en route.

Plannen om in 2024 naar Canada te gaan? Boek dan nu uw vakantie. Dan heeft u nog ruim de keuze uit accommodaties en activiteiten. Little America zorgt dan voor een complete reis, waar op alle details is gelet, vooral de kleintjes.

www.littleamerica.nl | 030 760 7337

little.
America
the biggest travel experience

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Accountantsdag 2023

Zeker in deze tijd

Aanmelden? Scan de QR code of ga naar: www.accountantsdag.nl

Zeker in deze tijd.

Niets is meer zeker anno nu, lijkt het. Een wereldwijde pandemie, oorlog in Europa, torenhoge inflatie, afbrokkelende globalisering, de snelle opkomst van AI. De wereld van 2023 kenmerkt zich door grote onzekerheid, onrust, polarisatie en gebrek aan vertrouwen. In die wereld kijkt de accountant opnieuw naar zichzelf.

Op de Accountantsdag 2023 gaat het natuurlijk over digitalisering, over de arbeidsmarkt en over duurzaamheid. Maar vooral gaat het over het belang van vertrouwen in onstuimige tijden. Is de accountant voldoende toegerust om die onzekere samenleving goed van dienst te zijn, verwachtingen waar te maken en een cruciale rol in de economie te blijven vervullen?

Een dag om niet te missen. Zeker in deze tijd.

Tot en met 1 augustus profiteert u van vroegboekorting!

23 november 2023 | AFAS Theater Leusden | www.accountantsdag.nl

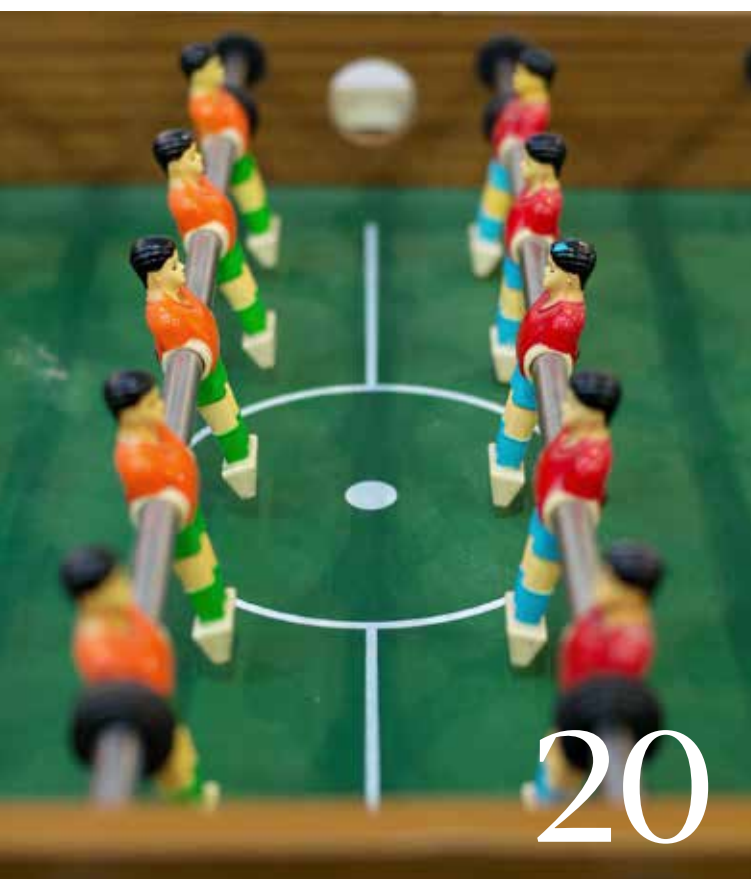
The Association of
Accountants and
Financial Professionals
in Business

avans+

Belastingdienst

INHOUD

-
- 9 **Vertrouwen in het maatschappelijk verkeer, in de volle breedte - Kris Douma**
-
- 10 **De kwestie**
Een geitenpaadje voor de controle
-
- 12 **Private equity en accountants**
De Jong & Laan ging in Nederland als eerste schaap over de dam, maar in België trekken accountantskantoren al langer samen op met private equity-partijen. Wat maakt accountants zo aantrekkelijk in de ogen van deze investeerders?
-
- 16 **Tuchtrecht**
Integriteit als waarde
-
- 18 **Het Vak**
Goed voorbereid op toetsing
-
- 20 **Van twee kanten - Poortwachter of niet?**
-
- 22 **Op de stoel: Arnout van Kempen**
-
- 24 **Wat te doen met het f-woord?**
Organisaties zijn te weinig bezig met fraude, want ze hebben andere zaken aan hun hoofd. Ook bij accountants heeft fraude vaak een te lage prioriteit, meent Marianne van Kimmenade, NBA-themaregisseur fraude.
-
- 30 **In beeld: Claire en Kirsten van Dijk**
-
- 33 **Fouten horen erbij, maar hou het graag voor jezelf - Wendy Groot**
-
- 34 **Van hoofdstad naar Hoofddorp**
De NBA verlaat na vijftien jaar het bekende pand aan het begin van de Amsterdamse Zuidas. Vanaf 1 juli opereert de beroepsorganisatie vanuit Hoofddorp.
-
- 40 **Schoenmaker, leest - De disruptieve modekoning**
-
- 42 **FYI**
-
- 49 **Beëdigd**
-
- 50 **Kruisbestuiving tussen toezichthouders**
Martijn Duffels over The International Forum of Independent Audit Regulators
-
- 54 **Becijferd**
-
- 58 **Bronnen**
-
- 60 **NBA Nieuws**
-
- 70 **Formulierenland - Marc Schweppe**

Colofon

ACCOUNTANT

NBA-magazine voor accountants en financials

Dertiende jaargang

De in dit tijdschrift voorkomende meningsuitingen mogen niet worden gezien als officiële zienswijzen van de NBA, tenzij zulks uitdrukkelijk is vermeld. Overnemen van de inhoud van dit tijdschrift is mogelijk met bronvermelding. ISSN 2211-5382.

REDACTIE

Marc Schweppe, hoofdredacteur
Marja Brouwer-Franken, eindredacteur
Björn Remmerswaal, redacteur
Erwin Breij, webredacteur

REDACTIEADRES

NBA, Postbus 242, 2130 AE Hoofddorp,
telefoon 088-4960368,
e-mail redactie@accountant.nl

WEBSITE

www.accountant.nl

MEDEWERKERS

Lex van Almelo, Ronald Bruins, Wendy Groot,
Rob Heinsbroek, Arnout van Kempen, Lieuwe Koopmans, Luc Quadackers, Peter Steeman,
Elly Stroo Cloeck, Henk Vlaming en Jan Willem Wits.

BEELD

De Beeldredacteur, VrhI, Marja Brouwer

ABONNEMENTEN

NBA, Postbus 7984, 1008 AD Amsterdam,
telefoon 020-3010323, prijs € 100 per jaargang,
voor studerende € 50, losse nummers € 25,
prijzen inclusief btw.
Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip
ingaan en lopen automatisch door, tenzij dertig
dagen voor de vervaldatum schriftelijk wordt
opgezegd. Adreswijziging mailen naar
boekhandel@nba.nl.

VORMGEVING

VrhI Content en Creatie
Alphen aan den Rijn, www.vrhI.nl

ADVERTENTIES

Elma Media BV, Postbus 18, 1720 AA
Broek op Langendijk
Contactpersoon: Rob Stavenuiter,
telefoon 0226-331638, e-mail r.stavenuiter@elma.nl

DRUKKERIJ

Senefelder Misset Doetinchem

© 2023 NBA

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door
boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere
methode dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de
uitgever. Accountant bevat informatie en wenken, die met
de meeste zorgvuldigheid zijn samengesteld. NBA en de bij
deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden
geen aansprakelijkheid voor mogelijke gevolgen die zouden
kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in deze uitgave
opgenomen informatie en wenken.

Als **Audit professional** aan de slag bij Flynth?

Flynth groeit en heeft stevige ambities voor de auditpraktijk. We werken met ruim 240 professionals voor middelgrote en grote klanten in het mkb, het onderwijs en lokale overheden. In deze veelzijdige omgeving zijn we continu op zoek naar auditprofessionals. We dagen je uit om jezelf te ontwikkelen en ons te helpen groeien. Wil jij werken aan je loopbaan, netwerk, en persoonlijke ontwikkeling binnen een hecht team? Dan komen wij graag met je in contact.

Werken als auditprofessional bij Flynth

Flynth kent geen partnerstructuur, de eindverantwoordelijke externe accountants zijn in loondienst. Daardoor wordt de winst van Flynth geïnvesteerd in onze organisatie en in onze mensen. Dat maakt ons onderscheidend en draagt bij aan onze informele en collegiale cultuur, gericht op samenwerking.

Data-gedreven controleaanpak

Flynth investeert in innovatie. Onze controleaanpak is sterk data-gedreven ondersteunt door technologische innovaties op het gebied van onder andere audit automation. Hierdoor verbeteren we de kwaliteit van onze controles en maken we jouw werk als audit professional afwisselend en uitdagend.

Arbeidsvoorwaarden

Bij Flynth bieden we marktconforme arbeidsvoorwaarden waaronder een passend salaris, goede pensioenregeling en een incentive- en participatieregeling. Daarnaast stimuleren wij jou om jezelf blijvend te ontwikkelen door middel van opleidingen of het volgen van onze leiderschapsprogramma's. Jouw talent is ons uitgangspunt. We hechten veel waarde aan een goede werk- en privé balans wat ook blijkt uit flexibele werktijden en een goede thuiswerkregeling.

Wil je meer weten?

Bekijk jouw mogelijkheden en onze vacatures bij Audit op www.werkenbijflynth.nl.

Vertrouwen in het maatschappelijk verkeer, in de volle breedte

KRIS DOUMA

Kris Douma is voorzitter van de NBA

De komende maanden staan het beroepsprofiel en de opleiding van accountants prominent op de agenda. Het NBA-bestuur heeft in haar strategische update 'Vertrouwen in het maatschappelijk verkeer in alle geledingen van het beroep' en 'Aanpassing van de opleiding met aandacht voor splitsing in een basisopleiding met specialisaties' tot topprioriteiten benoemd. Ondertussen gaven de beide Kwartiermakers toekomst accountancysector en de NBA een 'expertgroep' met Leen Paape en Edith Hooge opdracht om met voorstellen te komen voor een toekomstig beroepsprofiel en/of profielen.

Eén van de vragen die daarbij natuurlijk aan bod komt, is hoe breed het beroep eigenlijk is, of moet zijn? Kern van de discussie moet dan zijn of, hoe en in welke mate toekomstige (!) beroepsbeoefenaren (moeten) bijdragen aan het "vertrouwen in het maatschappelijk verkeer". Voor het domein van de wettelijke controle is die vraag impliciet al beantwoord. Maar hoe zit dat voor de accountant in de samenstellpraktijk en voor de accountant in business?

Aan het begin van mijn periode als NBA-voorzitter stond de coronapandemie in het brandpunt van de aandacht. Voor zowel de NOW- als de TVL-regeling werd een beroep gedaan op accountants om assurance te verlenen op de aanvraag. In alle gevallen betrof dat ook de accountant in de samenstellpraktijk. Recent had ik vertegenwoordigers van de banken op bezoek inzake SBR Nexus. In hun kredietverlening stellen banken vertrouwen in de jaarrekening, ook in de samenstellpraktijk. Met de invoering van de Europese richtlijn CSRD zullen de grotere ondernemingen in de toekomst kijken naar de duurzaamheidsprestaties van hun (mkb-) toeleveranciers. Met andere woorden, ook voor de accountants in de samenstellpraktijk is een belangrijke rol weggelegd om het 'vertrouwen in het maatschappelijk verkeer' te dienen: zowel nu als in de toekomst.

Hoe zit dat dan met de accountants in business? Voegen zij betrouwbaarheid toe aan de informatie die de onderneming publiceert? Die vraag is moeilijker te beantwoorden. Maar zo lang accountants in business hun accountantstitel voeren vallen zij onder de VGBA

en hebben zij ook verplichtingen onder de gedragsregels bij niet naleving van de wet (NOCLAR). Als het aan de NBA ligt, komt er voor ondernemingen bovendien een verplichte Verklaring Omtrent Risicobeheersing (VOR). Daarin ligt voor veel accountants in business een taak, maar voor alle accountants in business een verantwoordelijkheid. Die VOR moet namelijk een getrouw beeld geven van de risicoanalyse, risicobeheersmaatregelen en effectiviteit van het risicomanagement van de onderneming. Ook hier wordt van de aib'er een professioneel-kritische instelling gevraagd en een rechte rug.

Wat betekenen deze observaties en beschouwingen voor het toekomstig beroepsprofiel en de opleiding? Die vraag beantwoord ik nog even niet. Daarvoor hebben we een expertgroep, die met voorstellen komt. Ik kijk er naar uit. ←

Beursfonds Value8 meldt begin mei de benoeming van een Portugees accountantskantoor, dat over een controlevergunning van de AFM beschikt. In Nederland was geen accountant te vinden, aldus de investeringsmaatschappij. Het Europese geitenpaadje naar de aanstelling van een controlerend accountant zorgt voor stevige discussies.

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD VRHL

Een geitenpaadje voor de controle

Medio april maakt de Amsterdamse beurs Euronext bekend dat zes ondernemingen hun notering moeten inleveren. Eén van de verplichtingen voor beursnotering is het publiceren van jaarcijfers ondertekend door een accountant met AFM-vergunning voor het mogen controleren van organisaties van openbaar belang (oob's). Na maximaal twee jaar op een 'strafbankje' kan Euronext een *delisting*-procedure starten om de beursnotering te schrappen. Terecht, stelt minister Kaag van Financiën in antwoord op vragen van SP-Kamerlid Mahir Alkaya. "Het is belangrijk voor investeerders dat zij kunnen vertrouwen op de bedrijfsinformatie die door aan de beurs genoteerde bedrijven wordt gepubliceerd."

Value8, de investeringsmaatschappij van Peter Paul de Vries, wil het zover niet laten komen. Op 10 mei meldt het beursfonds dat een accountant is gevonden; de opdracht voor controle van de jaarrekening over boekjaar 2022 is verstrekt aan het Portugese accountantskantoor CFA (Cravo Fortes Antao). Een middelgrote accountantsorganisatie "met positieve referenties en een goede reputatie bij de lokale toezichthouder", die zich bij de AFM heeft geregistreerd.

Reddende engel

"Na een drie maanden durend toetsingsproces heeft CFA medio maart 2023 de registratie bij AFM gerealiseerd en van AFM toestemming gekregen om haar diensten als accountant in Nederland aan te bieden", aldus het persbericht van Value8. Die mogelijkheid is sinds 2017

opgenomen in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), maar werd nog niet eerder toegepast. De keus voor een Europees accountantskantoor is ingegeven door een "structureel capaciteitstekort" op de Nederlandse markt, stelt het beursfonds. Nederland telt maar zes oob-accountantsorganisaties. In andere landen speelt die krapte niet. NRC omschrijft de 'Portugese route' als mogelijke "reddende engel voor kleine beursfondsen".

Volgens Euronext lijkt de gekozen oplossing met een Portugese accountant die is geregistreerd bij de AFM “juridisch juist” en is het wachten alleen nog op de onderkende cijfers van Value8. VEB-directeur Gerben Everts is echter niet overtuigd. “Ik betwijfel ernstig of dit een kwaliteitsimpuls is voor de Nederlandse accountancy. In alles lijkt dit niet de opmaat naar wat wij als beleggers willen zien”, stelt hij tegenover het FD. Riens Abma, directeur van de vereniging voor institutionele beleggers Eumedion, wil vooral duidelijkheid van Value8 wie de tekenend accountant wordt. Toezichthouder AFM geeft tegenover het FD aan dat inzet van een Europees accountantskantoor in Nederland met de juiste vergunning wettelijk is toegestaan, maar gaat de zaak wel actief monitoren.

Rode vlag

In een redactioneel commentaar stelt het FD dat de AFM niet anders kan dan deze “achterdeur” openzetten. Het FD begrijpt wel de scepsis van beleggersorganisatie VEB. “Omvang zegt niet alles, maar hoe groot is de kans dat een Portugese firma van iets meer dan veertig mensen, waarvan er zes de zwaardere controles doen, een kwaliteitsimpuls voor de Nederlandse accountancy is?” Volgens de krant is de Portugese constructie “een rode vlag”, als kwaliteit leidend moet blijven. Een aanwijsbevoegdheid van de NBA, in gevallen waarin een beursfonds geen accountant kan vinden, is ook niet ideaal maar wel een betere oplossing, meent het FD.

In twee opiniebijdragen in het FD zijn hoogleraar Marcel Pheijffer en Value8-ceo De Vries het nadrukkelijk oneens over de gekozen route. Pheijffer spreekt van een “U-bochtconstructie via Portugal”. Dat CFA zich als oob-organisatie heeft geregistreerd bij de AFM zal de toezichthouder volgens hem “met lede ogen aanzien, mede omdat mogelijk meer buitenlandse accountantsorganisaties en Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen deze route zullen volgen”. De hoogleraar vindt dat de “Portugese variant” haaks staat op “de kwaliteitsimpuls die de laatste tijd binnen de accountancy plaatsvindt”. Ook stelt hij dat het capaciteitsprobleem op de Nederlandse markt als motief voor inzet van een buitenlands kantoor, “volstrekte onzin” is. De grote oob-kantoren halen liever een “vette grote vis binnen dan een klein stinkend visje”, aldus Pheijffer.

Die kwalificatie noemt ceo De Vries “een hoogleraar onwaardig”, want Value8 heeft volgens hem een van de sterkste balansen van alle beursfondsen en keert al sinds 2010 stijgende dividenden uit. Volgens de Value8-topman is

‘Ik betwijfel ernstig of dit een kwaliteitsimpuls is voor de Nederlandse accountancy.’

de mogelijkheid voor lidstaten om zich in Nederland te registreren en hun diensten aan te bieden “geheel volgens de beginselen van de Europese vrije markt”. Zo’n dertig procent van de beursfondsen aan Euronext Amsterdam wordt gecontroleerd door een buitenlands accountantskantoor, stelt hij. “Als Pheijffer werkelijk bezwaar heeft tegen Europese accountants, moet hij in Brussel een vurig pleidooi houden tegen de Europese interne markt. Ik vrees dat hij daar niet met open armen wordt ontvangen.”

Vereende accountant

Bestuursvoorzitter Marcel Welsink van Grant Thornton Nederland en Nyenrode-hoogleraar Cokky Hilhorst pleiten in het FD voor een oplossing als in de verzekeringssector. Die kent het verzekeringsbedrijf ‘De Vereende’, een partij zonder winstoogmerk die onverzekerbaarheid moet tegengaan. “De verantwoordelijkheid voor de onaantrekkelijkheid van het beursgenoteerde bedrijf ligt veelal bij de onderneming zelf”, stellen zij. Een ‘Vereende-accountant’ kan risicovolle en voor reguliere accountants niet-aantrekkelijke bedrijven begeleiden in een intensief controletraject. Welsink en Hilhorst noemen de Portugal-route “niet ideaal” en zien ook een verplichte aanwijzing van een accountant door de NBA als “ultimum remedium”. Onderzoeksjournalist Wilbert Geijtenbeek duikt voor Accountant.nl in de kwestie en schetst een beeld van het betrokken Portugese kantoor, “dat naar omzet gemeten de Nederlandse AV-Top 50 nog niet zou halen”. Portugal heeft, met half zoveel inwoners als Nederland, liefst acht keer zoveel oob-accountantskantoren. De uiteindelijke controle moet echter door in het NBA-register opgenomen Nederlandse accountants worden uitgevoerd. In het “kersverse” AFM-register ‘Auditkantoren uit andere lidstaten’ worden bij de vermelding van CFA ook vier Nederlandse accountants genoemd.

De NBA geeft aan “met enige zorg” kennis te hebben genomen van de registratie van een Portugese accountantskantoor. De beroepsorganisatie is niet tegen toetreding van buitenlandse partijen met oob-vergunning, “maar dan moet wel gewaarborgd worden dat auditkantoren aan dezelfde kwaliteitsstandaarden moeten voldoen als in Nederland gevestigde kantoren”. ←

PRIVATE EQUITY EN ACCOUNTANTS:

‘We hebben nog geen enkele keer tegenover elkaar gestaan’

De Jong & Laan ging in Nederland als eerste schaap over de dam, maar in België trekken accountantskantoren al langer samen op met private equity-partijen. Wat maakt accountants zo aantrekkelijk in de ogen van deze investeerders? En hoe bevalt die samenwerking?

TEKST PETER STEEMAN BEELD SHUTTERSTOCK

"De komst van private equity veroorzaakt een storm in het accountancylandschap, waarbij het speelveld flink wordt opgeschud", voorspelde een sectorvisierapport van overname-adviesbureau BHB Dullemond. Investeerders watertanden van de sectorkenmerken: hoge marges, recessiebestendig en volop ruimte voor consolidatie. Investeringsmaatschappij Waterland nam eind vorig jaar een belang in De Jong & Laan. Waarom richt Waterland zijn pijlen op deze sector? "Het is een rustig groeiende markt, waarin je waarde kan toevoegen op het gebied van verduurzaming, professionalisering en groei", aldus Tomas Simons, partner bij Waterland. "Het sluit aan bij de professional services die twintig procent van onze business vormt. Daarnaast is het een gefragmenteerde markt met een lange staart van honderden bedrijven. Voor kleine kantoren is het lastig om de uitdagingen op het gebied van regelgeving, IT en personeel het hoofd te bieden. Wij bouwen een kwaliteitsplatform. Eerst neem je een belang in een groot kantoor dat als platformorganisatie dient. Daarna laat je het platform groeien door kantoren over te nemen en de dienstverlening uit te breiden. Daarom hebben we een belang genomen in De Jong & Laan. Zij hebben de systemen en de tools die je vervolgens kan uitrollen."

Hofmakerij

Aan iedere verbintenis gaat een hofmakerij vooraf. Het is een fase waarin Waterland veel energie stopt. Simons: "Het is mijn vak om het gesprek aan te gaan. Eerst stel je een gezamenlijke ambitie op. Het is niet alleen een financieel voorstel. Hoe zien we de toekomst? Welke ambitie kunnen we schetsen? Welke kansen biedt bijvoorbeeld digitalisering? Als je een nieuw perspectief voor een organisatie schetst ontstaat er een dynamiek. Het vergroot je aantrekkingskracht, ook voor kwalitatief goede medewerkers." Evengoed is het een proces dat geduld vraagt, stelt hij. "Een partnergroep was altijd gewend om zelf te beslissen. Daarom maak je van tevoren goede afspraken waarin je de zorgen feitelijk maakt. Hoe ga je bijvoorbeeld met elkaar om als je het oneens bent? We kunnen niets afdwingen. Een accountantskantoor is geen koekjesfabriek. In professional services heb je te maken met *assets on legs*. Mensen zijn je kapitaal en die hou je alleen vast als ze tevreden zijn. Daarom speelt relatie-*building* een belangrijke rol. Je moet niet alleen de partners overtuigen. De AFM zit ook aan tafel. Voor hen is het spannend. Je moet opboksen tegen het vooroordeel: 'Als private equity aan boord komt wordt de boel leeg getrokken.' Wij stoppen er juist nieuw geld in.

Iedere drie jaar starten we met een nieuw fonds. Met dat kapitaal, aangevuld met bankfinanciering, investeren we in bedrijven. En we zijn een aandeelhouder, geen bestuurder. Vakinhoudelijk hebben we niets te vertellen."

Verbazing

De Belgische tak van Waterland heeft sinds 2020 een meerderheidsbelang van 55 procent in accountancy- en adviesgroep Moore Belgium. Dat maakt bestuurder Peter Verschelden bij uitstek tot een ervaringsdeskundige. "Toen Waterland voor het eerst contact met ons opnam, dacht ik dat het een klantgesprek zou zijn. Mijn verbazing was bijzonder groot toen de mensen van Waterland mij een boekje gaven met een analyse van de accountancy-markt in België en wat ze van Moore Belgium vonden. Ik viel bijna van mijn stoel. Mijn vader, hij is nu 81 jaar, heeft het bedrijf een halve eeuw geleden opgericht. Als iemand mij vooraf had verteld dat ik het zou verkopen, had ik hem voor gek verklaard."

De omzet van Moore Belgium steeg in de afgelopen twee jaar van 56 naar 125 miljoen. Een groeispurt die zonder Waterland niet mogelijk was geweest, aldus Verschelden. "Het is een sterke partner met expertise die ons motiveert. Dankzij hen hebben we in ruim twee →

AFM EN NBA OVER PRIVATE EQUITY

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) presenteerde medio april 2023 een sectorbericht over private equity in de accountancy. De toezichthouder is vooral bezorgd over risico's rondom de kwaliteit van de controle, commerciële druk en mogelijke verkeerde prikkels. De AFM verwacht van accountantsorganisaties die een dergelijke samenwerking overwegen, dat zij goed nadenken over zulke risico's; zowel op korte als op lange termijn.

De NBA benadrukt in een reactie dat kantoren bij het in zee gaan met private equity-partijen moeten nadenken over de exitstrategie van externe investeerders en over de juridische constructie. Maar tegelijk heeft de beroepsorganisatie begrip voor de positie van kantoren. "Er is een enorme investeringsbehoefte in de sector en private equity kan daarbij behulpzaam zijn", aldus NBA-voorzitter Kris Douma. "Als NBA zeggen we vooral: Erken en manage de risico's. Onderschat die risico's dus niet!" Volgens Douma is het AFM-bericht "een goede *wake-up call* om naar die risico's te kijken".

jaar 26 acquisities gedaan. Dat is één acquisitie per maand. Waterland neemt de onderhandeling met de banken over de financiering van de overnames voor hun rekening. We werken met een consortium van vier banken, die we jaarlijks uitnodigen. Dat is wel een verschil met vroeger. Toen praatte je alleen met een lokale bankier. Nu komen er die dag twaalf bankiers. Operationeel houden we de leiding over ons bedrijf. Dat geldt ook voor de kantoren die we overnemen. Ieder gaat op in een groter geheel, maar het eigen karakter blijft behouden. Moore Belgium is geen logge tanker, maar een vloot van 34 bootjes. Ieder met zijn eigen kapitein. Waterland blaast ons vooruit."

Buikgevoel

Het klikt met de collega's van Waterland. Ook over een exit maakt Verschelden zich geen zorgen. "Beslissingen kunnen alleen unaniem worden genomen. Dat geldt dus ook als een nieuwe financiële partij na Waterland in beeld komt. Daarmee moeten we het als Moore Belgium ook kunnen vinden. Alles is netjes geregeld in de aandeelhoudersovereenkomst. Daarover is

door onze juristen zorgvuldig onderhandeld, maar ik weet eerlijk gezegd niet eens of ik hem heb gelezen. Minstens zo belangrijk is mijn buikgevoel. We hebben nog geen enkele keer tegenover elkaar gestaan. Eén keer zijn we tijdens een *due diligence*-onderzoek afgehaakt, omdat we geen goed gevoel hadden bij een overnamekandidaat. De bestuurder maakte denigrerende opmerkingen over vrouwen en alloctonen. 'Wij willen met deze partij niet verder', zeiden we tegen Waterland. Ze waren het direct met ons eens. Zoiets bevestigt het vertrouwen in de stap."

Ook bestuursvoorzitter Steven Brouckaert van de PIA Group benadrukt hoe belangrijk het gedeelde gedachtegoed met een investeerder is. Het Belgische familyfund Baltisse van miljardair Filip Balcaen nam in 2019 een belang van veertig procent in de PIA Group. Daardoor is PIA van enkele kantoren gegroeid naar meer dan vijftig kantoren. "Ik benaderde in 2018 een aantal private equity-partijen. Die kan je puur op hun financiële expertise beoordelen, maar ik kijk vooral naar de mensen. Baltisse is

geen typische private equity-partij. Eerder een familiebedrijf. Het is Balcaen eigen fonds, dat hij realiseerde met eigen investeringen. Voor je de keuze maakt moet je veel met elkaar praten. Hoe wil je groeien? PIA kiest voor schaalgrootte met behoud van het lokale dna. Dat is ook hoe Baltisse de markt ziet."

De nieuwe aandeelhouder betekende wel dat Brouckaert niet langer volledige zeggenschap heeft over PIA, het bedrijf dat hij zelf in 2012 oprichtte. "Ik vond het absoluut niet moeilijk om een deel van mijn zeggenschap uit handen te geven. Er komt immers kwaliteit bij. Ik bezit liever een deel van een groep die groeit, dan honderd procent van een groep die niet evolueert. We hebben intensief contact met Baltisse. Het is geen partij die een keer per kwartaal komt kijken."

Bloed, zweet en tranen

Ewout Brouwers, ceo van PIA Group Nederland, is sinds oktober 2022 aangesloten bij de PIA Group met Brouwers

'We zijn een aandeelhouder, geen bestuurder. Vakinhoudelijk hebben we niets te vertellen.'

‘Je kan in contracten goede afspraken maken over de samenwerking, maar bij de exit heeft de pe-partij een andere motivatie.’

Accountants. Hij deelt het enthousiasme van Brouckaert voor Baltisse. Voor Brouwers is het de diversiteit en *skillset* van de mensen binnen Baltisse die aanspreekt. “Baltisse gelooft in de ondernemer en in het bouwen van een markt. Dat is een nieuw geluid in een sector die wordt gedomineerd door een homogene groep van accountants. Een ondernemer is iets anders dan een accountant. Een andere troef is het *proof of concept* dat Baltisse bij PIA al heeft laten zien. Er is heel veel aandacht voor de details. Bij *buy and build* draait het om operationele *tuning*.” Brouckaert: “Hoe bouw je bijvoorbeeld een structuur die niet te corporate is maar je organisatie wel professionaliseert? Ik wilde direct veel IT-mensen aannemen. Baltisse adviseerde om eerst de structuur op

te zetten. Als een organisatie zo sterk groeit, heb je een partij nodig die af en toe nee zegt.”

Buy and build is soms ook een *waiting game*, merkt Brouwers op. “Ook als je het in je hoofd al rond hebt, moet je soms toch temporiseren. We zijn in Nederland met een groot aantal kantoren in gesprek. In sommige gevallen gaat het om een partij met twaalf partners. Al die mensen moet je meenemen in het proces. Je voorstel kan op papier kloppen, maar iemand gaat een nieuw avontuur aan met een bedrijf dat hij of zij met bloed, zweet en tranen heeft opgebouwd.”

Problemen

Niet iedere accountant staat te trappelen van ongeduld om met een private

equity-partij in zee te gaan. Voor je over die stap een oordeel over kan vellen, moet je eerst weten met wat voor pe-partij je hebt te maken, aldus Peter Roosenboom, hoogleraar Private Equity aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. “Er zijn verschillende strategieën die door pe-bedrijven worden gehanteerd. Je kunt de bestaande aandeelhouders van een bedrijf met geleend geld uitkopen. In dat geval komt de rente op de schuld en de terugbetaling van het geleende geld ten laste van het bedrijf dat is gekocht. Dat kan een probleem worden als het overgenomen bedrijf niet meer aan deze schuldverplichtingen kan voldoen. Een andere gangbare strategie is groeifinanciering. De pe-partij neemt een aandelenbelang in een bedrijf en deze gebruikt het opgehaalde geld om het te laten groeien, bijvoorbeeld door middel van *buy and build*. Vanuit de onderneming zelf is een pe-partij die voor groeikapitaal zorgt te prefereren. Je versterkt de vermogenspositie met private equity. Anders moet alle groei uit de zakken van de partners komen.”

Toch kan een relatie met een pe-partij op termijn voor problemen zorgen. “Conflicterende belangen kunnen ontstaan wanneer weer afscheid van elkaar wordt genomen. Een pe-fonds heeft vaak een beperkte levensduur en moet meestal na tien jaar zijn opgeheven”, aldus Roosenboom. “Dat betekent dat een pe-partij na vijf tot zes jaar zijn belang wil verkopen. Er is een tijdsdruk. Je kan in contracten weliswaar goede afspraken maken over de samenwerking, maar bij de exit heeft de pe-partij een andere motivatie. Nu moet er geld worden verdiend. Wat gebeurt er als je eenmaal een grote vis bent? Zolang de investeringsstrategie gepaard gaat met groeikapitaal is er weinig aan de hand, maar als je eenmaal groot ben melden zich andere pe-partijen met andere werkwijzen en strategieën.” ←

Integriteit als waarde

De meerwaarde van het accountantsberoep is vertrouwen toevoegen aan informatie ten behoeve van het maatschappelijk verkeer, schrijft Kris Douma over het waardenonderzoek. Dat onderzoek moet zorgen voor 'input bij de herijking van het beroep voor de toekomst', staat elders op Accountant.nl. Herijking? Heeft het beroep niet voldoende aan de fundamentele beginselen uit de VGBA? En zou de aandacht niet meer moeten worden gericht op de naleving daarvan?

"Mij is tegengevallen dat er best veel klachten tegen accountants op het fundamentele beginsel integriteit gegrond worden verklaard. Dat is heftig en accountants onwaardig. Ik behandelde meerdere klachten waarbij de opgelegde maatregel een doorhaling werd, daar denk je als kamer niet lichtzinnig over." Dat zegt prof. dr. Niels van Amerongen RA in het Jaarverslag 2022 van de Accountantskamer bij zijn afscheid als lid van de kamer. In datzelfde jaarverslag schrijft voorzitter Sandra Schreuder dat in 2022 twee accountants langdurig zijn doorgehaald - drie en acht jaar - en twaalf accountants een tijdelijke doorhaling kregen, variërend tussen de één en zes maanden. Dat gemiddelde van ruim één accountant per maand zien we ook in 2023. Tot en met 7 april kregen vijf accountants in vier zaken een doorhaling opgelegd.

Het integriteitsbeginsel uit de VGBA komt neer op: Stop en/of distantieer je van niet-integer handelen van anderen of van informatie die materieel onjuist, onvolledig of misleidend is. De tuchtrechter vindt het vooral een integriteitsschending als de accountant 'niet eerlijk en niet oprecht' is. En daarvan laat het eerste kwartaal van 2023 de volgende voorbeelden zien.

'Herijking van integriteit als kernwaarde lijkt meer voor de hand te liggen dan herijking van het beroep.'

Jokken tegen tuchtrechter

Energiebedrijf Energieflex gaat eind 2018 failliet. De curator vindt dat de accountant ten onrechte een samenstellingsverklaring afgaf bij de jaarrekeningen van het groepshoofd en de verkoopdochter, die controleplichtig waren. De verantwoordelijke accountant wijst de klant op de controleplicht, aanvaardt dan toch de samenstellingsopdracht en zegt tegen de Accountantskamer dat hij bij de opdrachtbevestiging slechts *vermoedde* dat de bv's controleplichtig waren. De klant zou hebben gezegd dat deze het volgende boekjaar een controleopdracht zou geven. Volgens de tuchtrechter is de klant echter nooit van plan geweest een controleopdracht te verstrekken. De registeraccountant werkte mee aan het ontgaan van de controleplicht; een economisch delict. De accountant-administratieconsulent die de jaarrekeningen samenstelde had een maatregel moeten treffen tegen dit niet-integer handelen. Dat beide accountants hebben gelogen over het aandeel van de AA in de jaarrekeningen is evenmin integer. (22/941 en 22/942 Wtra AK)

Corona-steunfraude

Na 22 jaar vertrekt een accountant-administratieconsulent als partner bij het accountantskantoor van een registeraccountant. Voor acht ton mag hij zijn ongeveer 150 klanten meenemen. Om dit verlies te compenseren doet de RA een beroep op de Tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid (NOW). In totaal ontvangt het kantoor 135.737 euro aan voorschotten. Daarnaast ontvangt het kantoor 42.194,87 euro op grond van de Regeling subsidie vaste lasten financiering COVID-19 (TVL). De Accountantskamer meent dat de RA ten onrechte aanspraak maakte op NOW-uitkeringen en zijn poort-

Accountantskamer 22/1740

Doorhaling met herinschrijvingsverbod van 10 jaar
ECLI:NL:TACAKN:2023:31

Accountantskamer 22/941 en 22/942 en 22/944 Wtra AK

Tijdelijke doorhaling zes maanden (x 2)
ECLI:NL:TACAKN:2023:21

Accountantskamer 22/928 Wtra AK

Tijdelijke doorhaling voor één maand
Vindplaats: ECLI:NL:TACAKN:2023:11

Accountantskamer Zaaknummer: 22/882 Wtra AK

Doorhaling met herinschrijvingsverbod van 10 jaar
Vindplaats: ECLI:NL:TACAKN:2023:7

wachtersrol heeft verzaakt. Hij handelde in strijd met het integriteitsbeginsel én met dat van professionaliteit, omdat hij ook het accountantsberoep in diskrediet bracht. Van de accountant wordt in verband met de coronasteunmaatregelen namelijk juist verwacht dat deze bijdraagt aan een eerlijk gebruik van de beschikbare regelingen. (22/928 Wtra AK)

Fraude met samenstellingsverklaring

Een accountant-administratieconsulent leent twintig mille van een cliënt en betaalt dit bedrag pas terug als de cliënt dreigt een incassobureau in te schakelen. Vanwege enkele andere incidenten mag de accountant geen stukken meer tekenen namens het kantoor. Hij geeft niettemin een samenstellingsverklaring af op naam van een collega, die daar drie maanden later bij toeval achter komt. De accountant wordt op staande voet ontslagen, maar werkt gewoon door voor een klant van zijn oude kantoor, zonder die klant te informeren over zijn vertrek. De accountant laat de klant betalen op zijn privérekening. (22/882 Wtra AK)

Hulp bij witwassen

In de nasleep van een liquidatiezaak (het zogenoemde Tandem-onderzoek) stuit de recherche op twaalf valse facturen, die in de administratie van enkele bv's zijn verwerkt en deels opgesteld door een registeraccountant. Volgens *Het Parool* gaat het om de Amstelveense accountant 'R.C.' die hand- en spandiensten leverde aan zijn achterneven en hun vader. Volgens de Accountantskamer hielp de accountant zijn familie bij het rondpompen van geld. De tuchtrechter baseert zich vooral op het strafvonnis van de Rechtbank Amsterdam. Die veroordeelde de achterneven wegens valsheid in geschrift en witwassen en de accountant alleen wegens valsheid in geschrift. Volgens de rechtbank misbruikte de accountant zijn kennis door deze in te zetten voor criminele activiteiten. Daardoor beschaamde hij het vertrouwen dat de maatschappij vanwege zijn functie in hem had en het aanzien van de beroepsgroep ernstig geschaad. (22/1740 Wtra AK)

Herijking

De les uit deze kwesties is niet zo zeer dat je de boel niet mag flessen. Dat weten we immers al lang. Als we vanuit de tuchtrechtspraak naar de toekomst kijken, lijkt herijking van integriteit als kernwaarde meer voor de hand te liggen dan herijking van het beroep. ←

De periodieke toetsing door de Raad voor Toezicht is voor veel accountantskantoren spannend. Hoe kan een kantoor zich hierop voorbereiden? Tien stappen in het toetsingsproces.

TEKST JOHN WEERDENBURG BEELD SHUTTERSTOCK

Goed voorbereid op toetsing

De Raad voor Toezicht selecteert gemiddeld iedere zes jaar accountantskantoren die in aanmerking komen voor toetsing. De afgelopen jaren zijn toetsingen collegialer geworden. Ook wordt meer rekening gehouden met de grootte van het kantoor en de werkzaamheden ervan. Veel accountants zijn onvoldoende op de hoogte van de spelregels. Tien onderdelen die bij toetsing van belang zijn.

1. Vaktechnisch regime

Ieder accountantskantoor moet een kwaliteitssysteem hebben dat aansluit bij de omvang van het kantoor en de type werkzaamheden. Dit wordt jaarlijks geïnventariseerd in de monitoringlijst van de NBA. Hierbij geldt een indeling naar accountantspraktijken die vallen onder de VAO (Verordening Accountantsorganisaties, dus met 'AFM-vergunning'), of onder de NVKS (Nadere Verordening Kwaliteits Systemen). Deze laatste groep is verder te verdelen in drie categorieën. De indeling bepaalt de wijze waarop het kwaliteitssysteem van het kantoor moet zijn ingericht.

2. Type opdrachten

Inventariseer welke type opdrachten het kantoor uitvoert, met hulp van de monitoringvragenlijst. Hierbij wordt niet alleen rekening gehouden met de onderverdeling assurance versus non-assurance-opdrachten, maar ook opdrachten die horen bij recente overheidsregelingen rondom NOW en TVL.

‘Een goede samenwerking met de toetsers is belangrijk en daarbij hoort een collegiale sfeer.’

De toetsers kiezen volgens een vastgesteld selectieprotocol welke dossiers in aanmerking komen voor toetsing. Hoofregel hierbij is dat ze van iedere opdracht minimaal één dossier moeten toetsen.

3. Oriënterende vragenlijst

Kantoren die voor een toetsing zijn geselecteerd, moeten een 'oriënterende vragenlijst' invullen die aansluit bij hun type kantoor. Hieruit moeten de opzet en het bestaan van het kwaliteitssysteem blijken. De vragen gaan over het kwaliteitsbeleid, het stelsel van kwaliteitsbeheersing en het stelsel van kwaliteitsbewaking. De 'oriënterende vragenlijst' is onderdeel van de toetsing en wordt ter voorbereiding vooraf ter beschikking gesteld aan de toetsers.

4. Toetsingsmap

Voorafgaand aan de toetsing moet een lijst met documenten gereed zijn voor de bewijsvoering over het kwaliteitssysteem. Het is zinvol om deze goed geordend onder handbereik te hebben bij het begin van de kwaliteitstoetsing. Zo'n 'toetsingsmap' bevat onder meer het kantoorhandboek, de waarnemingsovereenkomst, een kopie van de aansprakelijkheidsverzekering en de statuten of overeenkomsten waarin de juridische en organisatorische structuur van het kantoor zijn vastgelegd.

5. Kantoorhandboek

Elk kantoor moet met een kwaliteitshandboek (kantoorhandboek) aantonen dat het voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Dit handboek beschrijft minimaal het kwaliteitsbeleid, kwaliteitssysteem en de maatregelen ter bewaking hiervan, de voorgeschreven standaardaanpak voor het verrichten van assurance-, non-assurance- en overige opdrachten en genomen maatregelen voor de bewaking van de fundamentele beginselen van het accountantsberoep. Het handboek moet bekend zijn bij alle medewerkers en bij externe partijen die worden ingeschakeld bij de uitvoering van de opdrachten.

6. Evaluatie kwaliteitssysteem

Ieder kantoor moet regelmatig (jaarlijks) een interne evaluatie van het kwaliteitssysteem uitvoeren. Hierbij komen allerlei onderwerpen aan bod die van belang zijn bij een kwaliteitssysteem: naleving gedrags- en beroepsregels; aanvaarden en voortzetten opdracht, personeelsbeleid, naleving NV COS bij uitvoering opdrachten en verschil van inzicht, klachten en schendingen. Een evaluatie kan niet goed worden uitgevoerd zonder interne dossierinspecties. De evaluatie is een tussentijdse meting van het kwaliteitssysteem, die een kantoor zelf mag uitvoeren. Om het risico van zelftoetsing te voorkomen moet wel een andere ter zake kundige worden ingeschakeld; in de mkb-praktijk is dat vaak een serviceorganisatie of de waarnemer.

7. Ontvangst toetsers

Een goede samenwerking met de toetsers is belangrijk en daarbij hoort een collegiale sfeer. Een toetsingsdag verloopt volgens een vast schema: Na een openingsgesprek met de 'oriënterende vragenlijst' volgt het doornemen van het handboek en de toetsingsmap en dan een review van geselecteerde dossiers. In het slotgesprek worden de belangrijkste conclusies doorgenomen. Een toetsing wordt (meestal) binnen een dag afgerond.

TOEZICHT OP NIEUWE LEEST

De Raad voor Toezicht van de NBA werkt aan 'toezicht op nieuwe leest' en de invoering van een hernieuwd toezichtproces. Daarbij is er vaker contact tussen getoetste en toetsers, bijvoorbeeld via een tussentijds ontwikkelingsgesprek. Een hertoetsing richt zich voortaan alleen nog op onvoldoende onderdelen. Zo wordt meer een beroep gedaan op het lerend vermogen van het kantoor. Via een pilotproject worden ervaringen opgedaan met ontwikkelingsgesprekken. Meer informatie is beschikbaar via nba.nl.

8. Slotgesprek

Vanuit de raad wordt toetsers gevraagd om de getoetste gedurende de dag mee te nemen in hun bevindingen en niet pas aan het eind daarover te communiceren. Aan het eind van de dag volgt de bespreking van de uitkomst, gebaseerd op de conclusies uit de 'oriënterende vragenlijst' en de dossierreviews. De toetsers komen met een voorlopig oordeel, dat ze aan de Raad voor Toezicht voorleggen.

9. Oordeel

De toetsers laten aan het eind van de toetsing weten wat het eindoordeel is dat zij aan de Raad voor Toezicht zullen voorstellen. Als sprake is van louter aandachtspunten, luidt het oordeel voor de toetsing in beginsel 'voldoet aan de te stellen eisen' ('A-oordeel'). Geven de toetsers aanwijzingen, dan resulteert dit vaak in 'voldoet niet aan de te stellen eisen' ('B-oordeel').

Enkele dagen na de toetsing wordt de definitieve conclusie kenbaar gemaakt; in die documentatie is ook de eindbespreking van de toetsing vastgelegd. Het kantoor kan daarop nog schriftelijk reageren, voordat de stukken naar de Raad voor Toezicht worden gestuurd. Het uiteindelijke, gemotiveerde oordeel geeft de raad.

10. Spelregels

De toetsing verloopt langs een procedure die is vastgelegd in verordeningen rondom kwaliteitsbeoordelingen. Ook is er de mogelijkheid van een 'voortgezette' toetsing. Deze regelingen bepalen de procedure waarop de toetsing verloopt, waarop het oordeel van de Raad voor Toezicht wordt bepaald en de formele bepalingen rondom verbeterplan, bezwaar en beroep. Vaak blijkt bij een toetsing dat de spelregels wel bekend zijn bij de toetsers, maar niet (voldoende) bekend zijn bij het kantoor. Op de website van de NBA staat hierover voldoende informatie.

Een uitgebreide versie van dit verhaal, inclusief praktische tips, is te vinden op Accountant.nl. ←

IS DE ACCOUNTANT EEN POORTWACHTER OF NIET? DE MENING VAN PETER SCHIMMEL EN MARCEL PHEIJFFER.

Eerder coach dan keeper

TEKST PETER SCHIMMEL BEELD SHUTTERSTOCK

Een poortwachter is iemand die al dan niet toegang verleent aan iets of iemand op basis van vastgestelde criteria. Als er niets doorheen mag, is het een soort keeper. De accountant kent zijn taak als poortwachter uit de Wwft. Maar heeft een accountant ook een poortwachtersrol wat betreft fraude? Ik meen van niet. De accountant is te weinig aanwezig in de gecontroleerde huishouding om daar de verantwoordelijkheid voor te kunnen dragen. Het doel is vaak leeg.

Dat wil niet zeggen dat de accountant geen verantwoordelijkheid heeft bij het zo klein mogelijk maken van de kans op afwijkingen van materieel belang die het gevolg zijn van fraude. Maar als poortwachter? Nee, niet als poortwachter. Daarom is die taak in onze regelgeving bij de met governance belaste personen en het management van de entiteit gelegd, waarbij de met governance belaste personen worden geacht het management in de gaten te houden. Ik heb de taak van de accountant wel eens met die van de brandweer vergeleken. Net als de accountant signaleert en adviseert de brandweer vooraf en handelt hij na het ontstaan van een incident. Maar het daadwerkelijke voorkomen en ontdekken is de verantwoordelijkheid van de huiseigenaar. Brandweer en accountant kunnen de leiding van de entiteit (organisatie of huis) echter wel zodanig bijstaan dat de kans op voorkomen en ontdekken van een incident aanzienlijk wordt verbeterd.

Daar zie ik dan ook de rol van de accountant: Het minimaliseren van de kans op afwijkingen van materieel belang die het gevolg zijn van fraude, door het afdwingen van de best mogelijke beheersing van het risico. En daarin is de taak van de controlerend accountant beter verankerd dan die van de brandweer. Hoewel de brandweer natuurlijk kantoorpanden ook kan afkeuren, is er volgens mij niet zoiets als een jaarlijkse wettelijke controle.

De accountant dient in mijn visie jaarlijks zekerheid te verkrijgen over de toereikende kwaliteit van de frauderisicobeheersing door en namens de met governance belaste personen en het management van de entiteit.

Op die manier zou hij of zij zijn verantwoordelijkheid nemen om afwijkingen van materieel belang ten gevolge van fraude te minimaliseren. Dus controleert/beoordeelt hij daartoe de opzet, bestaan en werking van de fraudebeheersing in relatie tot de gelegenheid, druk en rationalisatie. Als hij die zekerheid niet heeft, dan kan hij dus nooit een goedkeurende verklaring geven. Ik vrees veel ten onrechte afgegeven verklaringen, want in de controlestandaarden en handreikingen lees ik geen enkele *guidance* voor de accountant in geval van druk en rationalisatie. Gelukkig heeft de NBA daaraan in 2022 wel een paar prima brochures en een soft controle-handreiking gewijd. Ik denk dat de accountant wat betreft fraude eerder een coach is dan een keeper, maar wellicht wel een keeperscoach; dus wel verantwoordelijk voor een aspect van beheersing door de poortwachter.

PETER SCHIMMEL is forensisch accountant.

Staak het achterhoedegevecht

TEKST MARCEL PHEIJFFER BEELD SHUTTERSTOCK

'A number of gatekeeping professions - auditors, attorneys, securities analysts, credit-rating agencies - exist to guard against governance failures. Yet clearly these watchdogs did not bark while corporations were looted and destroyed.'

(Hoogleraar John Coffee, Gatekeepers, 2006)

Ik heb het helemaal gehad met de oever- en zinloze discussie over de vraag of de accountant wel of niet een poortwachter is en of deze een poortwachtersrol nu wel of niet moet vervullen. Een discussie die al meer dan dertig jaar loopt, als je het wetsvoorstel uit 1993 van toenmalig minister van Justitie Hirsch Ballin inzake *Bepalingen ter zake van de verantwoordelijkheid van accountants bij onregelmatigheden ontdekt in de uitoefening van hun functie* (kortweg: *Wet fraudemelding accountants*) tot uitgangspunt zou nemen. Een wetsvoorstel dat er kwam na (weer) een reeks missers van accountants. Een wetsvoorstel echter dat onder accountants weerstand opriep, mede omdat de beroepsgroep ervoor paste om als 'onbezoldigd opsporingsambtenaar' te boek te staan. De weerstand won het van het verstand: De wet kwam er in 1993 niet. Wel een door zelfregulering tot stand gekomen *Verordening op de fraudemelding*. Na (weer) een nieuwe reeks missers van het accountantsberoep kreeg de sector vanaf oktober 2006 te

maken met de *Wet toezicht accountantsorganisaties*, waarin de poortwachtersrol van de accountant nog eens werd benadrukt door de invoering van een wettelijke meldplicht inzake fraude. De poortwachtersrol inzake witwassen was al eerder wettelijk verankerd.

Daarmee is de poortwachtersrol een gegeven, een verplichting voor het accountantsberoep. Bovendien, in reactie op verwijten dat accountants hun rol inzake fraude niet goed genoeg vervullen, plegen vertegenwoordigers uit het openbaar beroep nogal eens te zeggen dat ze in de praktijk wel degelijk tegen fraude aanlopen én corrigerend optreden. Alleen de buitenwereld ziet dat - vanwege de geheimhoudingsplicht - niet. Derhalve een 'bewijs uit eigen mond' dat accountants in bepaalde gevallen wel degelijk inhoud geven aan de poortwachtersfunctie. Wat het maatschappelijk verkeer - mijns inziens volstrekt terecht - van de accountant verwacht en aan deze vraagt, is om nog duidelijker en doeltreffender inhoud te geven aan die functie, als het er echt om gaat. Niet louter bij (theoretische) exercities over frauderisico's en frauderisicobeheersingsmaatregelen, maar vooral bij het herkennen en opvolgen van fraudesignalen. Zodra die aan de orde zijn, dient de accountant zich een vakman of -vrouw te tonen en te laten zien wat hij of zij waard is. De verwachtingen en vragen zijn terecht en bovendien geschapen door het accountantsberoep zelf, dat immers stelt een hoge mate van zekerheid te verstrekken dat de financiële verantwoording vrij is van materiële afwijkingen als gevolg van FRAUDE of fouten (NV COS 200.5).

Kortom: Toon geen weerstand, staak het achterhoedegevecht. Aan het werk! ←

MARCEL PHEIJFFER is hoogleraar forensische accountancy aan de universiteiten Nyenrode en Leiden.

**‘Ik ben het accountantsberoep
ingegaan met romantische
ideeën, dat bleek in de praktijk
niet zo uit te pakken.’**

ARNOUT VAN KEMPEN

Na vijftien jaar als freelancer trad Arnout van Kempen (53) per 1 juni in dienst bij Baker Tilly, als senior manager risk & compliance. “Regelgeving is een hulp en steun voor mensen die hun vak goed willen uitoefenen.”

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD MICHEL TER WOLBEEK

Je hebt een indrukwekkend cv. Ben je niet veel te rusteloos om na zoveel jaar als zelfstandig adviseur toch weer bij een accountantskantoor in dienst te treden?

“Mijn belangrijkste reden om dit te doen is het wij-gevoel; het idee dat je ergens aan bijdraagt. De *sense of belonging*. Nu ik deze stap zet, krijg ik opeens reacties van ‘hadden we dat geweten, dan hadden wij je wel gevraagd’. Maar ik wilde alleen ergens werken als het liefde op het eerste gezicht was. Er zijn niet zoveel kantoren waarbij ik dat gevoel heb.”

Wat maakt de regelgeving voor accountants, een rode draad in je loopbaan, voor jou zo boeiend?

“Als kind wist ik zeker dat ik advocaat zou worden, maar ik bleek vooral goed in exacte vakken. Ik ben het accountantsberoep ingegaan met romantische ideeën, dat bleek in de praktijk niet zo uit te pakken. De maatschappelijke rol van de accountant is voor mij cruciaal, regelgeving helpt daarbij. Het is spelen met taal. Daar houd ik erg van, kijken naar ‘Wat is nou de bedoeling, hoe moet je dit in samenhang zien?’ Regelgeving is

een hulp en steun voor mensen die hun vak goed willen uitoefenen.”

Ooit haakte je kort voor de eindstreep af bij de opleiding tot registeraccountant, recent probeerde je weer even om AA te worden. Blijft de titel trekken?

“Ik heb de opleiding tot RA afgemaakt tot de scriptie en praktijkopleiding. Ik werkte toen bij de AFM, dat combineerde buitengewoon slecht en de studie liep vast. Een scriptiethema over *soft controls* werkte ook niet; ik ben geen wetenschapper. Het niet halen van die eindstreep is wel een permanent knagende frustratie. Ik zou ontzettend graag spreekrecht hebben op de ledenvergadering. Een nieuwe poging om AA te worden begon op een camping in Noorwegen, maar drie jaar praktijkstage gaat niet meer passen. Ik heb er vrede mee.”

Draagt risk & compliance niet bij aan het steeds meer vastlopen van de samenleving in bureaucratie?

“Slechte compliance heeft precies dat effect, dus moet je goeie compliance hebben. Dat is de vangrail langs een bergweg: Je kunt hard door de bocht en als het misgaat schuur je er tegen aan.

Het zorgt ervoor dat je durft te ondernemen, dat je hebt nagedacht over risico's en een besluit neemt. Nederland is een klein rotlandje, maar een van de grote economieën van de wereld, omdat we het randje hebben durven opzoeken. Als het land overstroomt bouwen we dijken en daarna een Deltaplan dat een wereldwonder is.”

Wat doet Arnout van Kempen als hij niet werkt?

Ik houd van klooiën met computers. Accountants die niet snappen dat ze in de IT werken, snap ik weer niet. Wat is accountancy anders dan bezig zijn met betrouwbaarheid van informatiesystemen? Ook doe ik aan handboogschieten, inmiddels met een *compound* boog, een heel modern ding. Een mentale sport, ongelooflijk rustgevend in je hoofd. Verder ben ik diaken in het bisdom Den Bosch, een ‘Eerwaarde Heer’, met als missie het geloofsgesprek met niet-katholieken via mijn werk. En ik houd van gamen met mijn vier zoons; voorheen Fortnite en nu Starcraft. De strijd tussen goed en kwaad, die is nooit voorbij.” ←

CV

Arnout van Kempen studeerde accountancy aan Nyenrode en werkte eerder bij de VB Groep, PwC en BDO. Bij de AFM was hij nauw betrokken bij het schrijven van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta). Bij het NIVRA hield hij zich onder meer bezig met public affairs en internationale contacten. Daarna was hij vijftien jaar zelfstandig compliance officer en docent voor SRA, NBA en Saxion Hogeschool. Vanaf 1 juni is hij senior manager risk & compliance bij Baker Tilly Nederland. Arnout is onder meer lid van de Signaleringsraad van de NBA, lid van de Commissie Financiële Verslaggeving & Accountancy van de AFM, lid van de Vereniging van Compliance Officers en ‘vriend’ van de BusySeasonTalks. Daarnaast is hij diaken van het bisdom 's-Hertogenbosch. Hij is getrouwd met Marinka, vader van vier zoons en woont in Sint Michiels Gestel.

Wat te doen met het f-woord?

Organisaties zijn nog steeds te weinig bezig met fraude, want ze hebben veelal andere zaken aan hun hoofd. Maar ook bij accountants heeft fraude vaak een te lage prioriteit, meent Marianne van Kimmenade, 'themaregisseur fraude' bij de NBA. "Accountants kennen Standaard 240 nog onvoldoende."

TEKST LUC QUADACKERS BEELD VRHL, MICHEL TER WOLBEEK

Openbare accountants hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid als het gaat om het voorkomen en bestrijden van fraude. Maar de discussie over de rol van de accountant rondom fraude is tegelijk zo oud als het beroep zelf. "Identificeren van fraude is en blijft het pakkie-an van de accountant. Het is een van de belangrijkste publieke taken van de accountant, waarvan de samenleving terecht hoge verwachtingen heeft." Dat stelt NBA-voorzitter Kris Douma in de verkennende oorzakenanalyse *Fraude vraagt een meer kritische grondhouding*, een NBA-publicatie uit juni 2022. Hoe is die opmerking aangekomen in den lande?

"Ik hoorde van een aantal mensen dat deze visie verder gaat dan de rol van de accountant, maar ik heb niet de indruk dat de opmerking slecht is gevallen", stelt Marianne van Kimmenade, senior beleidsadviseur en themaregisseur fraude bij de NBA. "Toen de fraude-oorzakenanalyse vorig jaar juni naar buiten werd gebracht, had de AFM net een *position paper* gepubliceerd (*Omgang accountantsorganisaties met fraude(risico's) bij gecontroleerde ondernemingen*). Het viel ook samen met de aandacht voor het rapporteren over fraude in de controleverklaring, waarmee we druk bezig waren. Wij signa-

lerden toen dat accountants vinden dat ze niet actief hoeven te zoeken naar fraude, dat ze met name iets moeten doen als ze toevallig fraude tegenkomen. Dat is echt veel te vrijblijvend."

Laatste wagon

Hoe moet het dan wel? Van Kimmenade benadrukt dat de controlerend accountant "de laatste wagon" is van de trein. Daarvóór bevinden zich veel andere spelers die wachten op de laatste wagon, maar die zelf eigenlijk ook meer in actie moeten komen. "Dat gezegd hebbende: Toen we gingen praten over het rapporteren over fraudewerkzaamheden, bleek dat in de praktijk met name behoefte bestaat aan meer uitleg over de inhoud van Standaard 240. Daarin staat duidelijk dat je als accountant altijd een frauderisicoanalyse moet uitvoeren: Wat zijn de risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude? Je bent dan Standaard 315 al gepasseerd; de klant is al verkend. Standaard 240 zegt dat je minimaal twee frauderisico's moet veronderstellen, één ten aanzien van de opbrengstverantwoording - die onder voorwaarden kan worden weerlegd - en één ten aanzien van beïnvloeding door het management. Frauderisico's zijn per definitie significant en daarvoor zullen altijd controlewerkzaamheden moeten worden verricht. Dat vormt in

feite de basis van de controleaanpak, waarvoor diepgaand in de organisatie moet worden gekeken. Je kan deze diepgang vanuit de Standaard 240 meenemen, als je vervolgens op basis van Standaard 315 de klant verkent. Dat is de kern en gaat verder dan dat fraude toevallig op je pad komt."

Onvoldoende professioneel-kritisch

Waarom accountants dat nog onvoldoende doen, is onderzocht aan de hand van een verkennende oorzakenanalyse met twaalf accountantskantoren, waaronder de zes Nederlandse oob-kantoren. "We vroegen de kantoren om praktijkvoorbeelden", aldus Van Kimmenade. "Als oorzaak voor het missen van fraudesignalen kwamen hieruit met name aspecten naar voren met betrekking tot een onvoldoende professioneel-kritische instelling. Naast de casus-analyses vroegen we ook meer algemeen naar de hoofdoorzaken van het niet onderkennen van fraude. Ook hier voeren onvoldoende doortastendheid en onvoldoende professioneel-kritische instelling de boventoon. De rode draad in de oorzaken zijn angst en terughoudend gedrag met betrekking tot allerlei organisatorische aspecten, zoals planning- en budgetbeperkingen of onduidelijke consequenties, waardoor adequaat handelen moeilijk is. Maar het gaat ook om angsten →

‘Frauderisico’s zijn per definitie significant en daarvoor zullen altijd controlewerkzaamheden moeten worden verricht.’

en terughoudendheid omwille van de klantrelatie en het bezitten van onvoldoende communicatievaardigheden. Als je het ‘f-woord’ noemt, dan schiet meteen iedereen in de ‘jij beschuldigt mij’-stand.”

Het is overigens ook niet de bedoeling dat je als accountant meteen zegt dat het management integer is, benadrukt Van Kimmenade. Dat gebeurt in de praktijk echter wel, zoals ook bleek uit de oorzakenanalyse. “In Standaard 240 staat het fraudegesprek duidelijk uitgelegd. Het gesprek moet onbevooroordeeld plaatsvinden binnen het team. Een additioneel punt is dat accountants door de AFM-inspecties veel meer *compliance-driven* zijn gaan denken, met als resultaat dat de procesgerichte controle voor een groot deel wordt verlaten voor een gegevensgerichte controle. Want waarom zou je je nog verdiepen in de processen, als je op voorhand uitsluit dat ze niet effectief zijn? Hierdoor zie je gedragingen en misleidingen minder, of misschien zelfs niet meer. Ook beschouwen accountants frauderisico’s vaak meteen als afgedekt, omdat de interne beheersing als afdoende wordt betiteld. Maar Standaard 240 zegt dat je de interne beheersing bij die overwegingen buiten beschouwing moet laten.” De omgang van accountants met de kwaliteit van de interne beheersing moet ook blijken uit lopend onderzoek van de Foundation for Auditing Research (FAR). Dat onderzoek omvat een verdiepende oorzakenanalyse op basis van fraudedossiers van accountantsorganisaties met een Wta-vergunning. Het gaat daarbij met name over de vraag hoe de controle op interne-beheersingsmaatregelen

OOZAKENANALYSE

De accountant moet van nature alerter zijn op frauderisico’s en materiële afwijkingen als gevolg van fraude.

Dat blijkt uit de verkennende oorzakenanalyse ‘Fraude vraagt een meer kritische grondhouding’. Het rapport van de NBA wijst op de maatschappelijke functie en daarbij passende meer kritische grondhouding van de accountant. Het gaat er om dat de accountant van nature alerter is op frauderisico’s en materiële afwijkingen als gevolg van fraude, aldus de beroepsorganisatie. De oorzakenanalyse verscheen in juni 2022 en is beschikbaar via nba.nl.

en de kwaliteit van die maatregelen samenhangen met de kans dat een fraude door accountants wordt ontdekt. De uitkomsten van dat onderzoek worden deze zomer verwacht.

Alles staat in Standaard 240

Eigenlijk staat dus alles wat de accountant moet doen op het gebied van fraude in Standaard 240, stelt Van Kimmenade. “Standaard 240 staat in feite steeds centraal, ook in het fraudeprotocol dat de NBA een aantal jaren geleden publiceerde en in de daaropvolgende verdieping van het fraudethema.” Standaard 240 bevat veel haakjes naar Standaard 315, waarin staat dat je je klant heel goed moet kennen. Daarmee begint ook een goede benadering van mogelijke fraude. Standaard 240 is dus in feite een verdieping van Standaard 315. Door het beschouwen van de rapportage-aspecten is echter gebleken dat accountants Standaard 240 nog onvoldoende kennen en toepassen. Van Kimmenade: “Je moet voor een deugdelijke risicoanalyse niet op een te hoog niveau blijven hangen. Bijvoorbeeld: Als je een verzekeraar als klant hebt en die heeft zogenaamd geen relevante opbrengstenstromen, dan ga je te kort door de bocht. Standaard 240 zegt dat je ook goed naar de integriteit en cultuur van de organisatie

moet kijken. Wij hebben in een analyse van controleverklaringen van de oob-kantoren, die in december is verschenen, geconstateerd dat accountants relatief vaak het frauderisico van opbrengstverantwoording - een van de veronderstelde risico’s - weerleggen. Om accountants hierop te attenderen verscheen medio mei een artikel op Accountant.nl, waarin we dit onderdeel van Standaard 240 nader uitleggen.”

Bij het aantreffen van duidelijke fraudesignalen ligt bij de grote kantoren een vrij duidelijk stappenplan klaar, legt Van Kimmenade uit. “Er moet een *initial assessment* worden gedaan en op basis daarvan wordt bepaald of er aanleiding is voor een verder onderzoek. De controleaanpak wordt in ieder geval altijd heroverwogen. Bij de kleinere kantoren is de aanpak minder universeel.”

De NBA ontwikkelt op dit moment een beleidsvisie over het versterken van de controlekwaliteit op het gebied van financiële fraude. “Hierin overwegen we om een consultatieverplichting in te stellen bij een vermoeden van fraude, om vervolgens terug te gaan naar de planningsfase en de controleaanpak opnieuw in te richten. Hoe dan ook: Als fraudesignalen worden aangetroffen zal daaruit altijd werk voortvloeien. We zijn ook bezig met een project ‘meldplichten’, waarin we uitwerken welke gevallen tot welke meldingen moeten leiden.”

In de keten

Niet alleen de accountant heeft een rol bij fraude, daarom zijn bijvoor- →

‘Als je het ‘f-woord’ noemt, dan schiet meteen iedereen in de ‘jij beschuldigt mij’-stand.’

CSRD IN DE PRAKTIJK

MAAK KENNIS MET HET
ESG-LANDSCHAP EN HET BIJBEHORENDE
WETGEVENDE KADER

OPLEIDING CSRD

Rapporteren van duurzaamheidsinformatie wordt met de CSRD net zo belangrijk als de financiële rapportages. Zorg dat je zelf goed voorbereid bent, zodat je klanten effectief kan adviseren en kan controleren.

Tijdens onze tweedaagse CSRD-opleiding maak je kennis met het ESG-landschap en het bijbehorende wetgevende kader. Ook krijg je inzicht in de (ESRS) rapportagestandaarden. Hoe de wet- en regelgeving in de praktijk uitwerkt, hoor je tijdens de tweede bijeenkomst. En je leert hoe je een CSRD-proof proces op kan tuigen voor rapportage en assurance.

**NBA
8 PE
PUNTEN**

VERPLICHT
ONDERWERP
DUURZAAM-
HEID

- 📅 data: 6 en 7 juli 2023
- 📍 locatie: Hotel van der Valk, Veenendaal
- 💰 kosten: € 495,00 excl. btw
- 👤 sprekers: David Boekel - Manager Impact Reporting RSM en Prof. dr. Nancy Kamp-Roelands - Hoogleraar Universiteit Groningen

🔴 **NBA 8 PE PUNTEN**

MELD JE VANDAAG NOG AAN
[SDUJURIDISCHEOPLEIDINGEN.NL/](https://sdujuridischeopleidingen.nl/)
CSRD-ACCOUNTANTS

JESI
JOURNEY TO
SUSTAINABILITY

Sdu

Powered by Lefebvre Sarrut

KANSRIJKE CLAIM KOSTEN OFF-BALANCE?

Liesker Procesfinanciering draagt alle kosten van lopende en nieuwe rechtszaken. We krijgen alleen (terug)betaald als er ook een opbrengst is.

Uw klant procedeert daardoor financieel risicoloos, waardoor de kosten voor de rechtszaak niet voorzien hoeven te worden in de jaarrekening van uw klant én uw klant meer liquiditeit overhoudt voor haar core business.

Liesker Procesfinanciering is marktleider in Nederland, met een bewezen uitstekend track record!

T +31 (0)76 530 36 00
E info@liesker.com
W liesker.com

liesker.com

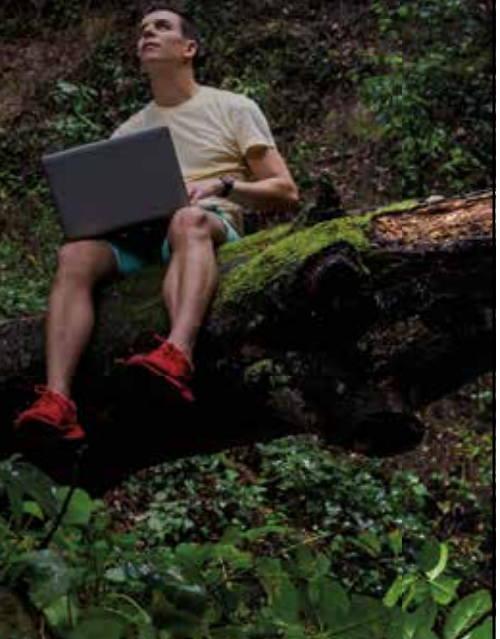
Are you **ready to launch** your career?

EY is a global leader in Assurance, Tax, Consulting and Strategy & Transactions. We are united by shared values among our 365,000 professionals worldwide, 200 professionals in the Dutch Caribbean (Aruba, Curaçao and Suriname) and 650 professionals in our other EY Caribbean locations.

We are looking for young professionals with **3-7 years** of experience to join our teams in Suriname.

Suriname is gearing up for restructuring and growth. Are you the next enthusiastic team member that is going to grow with us?

Send your application to: **recruitment@an.ey.com**

CV

Marianne van Kimmenade werkte ruim dertig jaar als accountant bij EY, waarvan bijna twintig jaar als partner. Sinds haar afzwaaien bij EY is zij als senior beleidsadviseur en themaregisseur fraude verbonden aan de NBA. Daarnaast vervult ze diverse bestuurs- en toezichtfuncties.

beeld ook aanbevelingen uitgebracht voor bestuurders en toezichthouders, over fraudebeheersing en over het opstellen van een frauderesponsplan. “Dat was onder andere het gevolg van opmerkingen van commissarissen dat zij onvoldoende voorbereid zijn op fraudesituaties”, aldus Van Kimmenade. “Ook de commissaris wordt immers al snel aangekeken, voor het leveren van oplossingen als zich een fraudeprobleem voordoet. De gedachtegang achter de aanbevelingen is dat we beginnen vanuit het ergste scenario: Wat moet een bedrijf doen als er een fraude is? Dan kom je vanzelf ook in de preventie terecht.” Ondanks verschillende aanmoedigen is kennisdeling echter nog een probleem, benadrukt zij. “Onze publicaties staan prachtig op de NBA-website, maar ze worden te weinig gebruikt. VNO-NCW zegt daarover bijvoorbeeld dat het

materiaal nog niet goed aansluit op kleinere ondernemingen, waar vertrouwen nog steeds een belangrijk uitgangspunt is. De eigen rol van de klant ten aanzien van fraude raakt overigens ook aan Standaard 240, waarin staat dat de accountant met de klant moet spreken over de eigen inschatting van de frauderisico's. Als je daarnaar vraagt, zeggen accountants vaak: 'Ja, dat doen ze niet.' De vraag is echter waarom dat er na al die jaren nog steeds niet of weinig gebeurt bij de klant zelf. En waarom accountants daarvan niet een zwaarder issue maken.”

Nieuwe ontwikkelingen

Bij de vraag hoe fraude zich in de komende jaren zal ontwikkelen, gaat het al snel over duurzaamheid. “ESG-verslaggeving is een belangrijk aandachtsgebied, waarin zeker fraude

gaat optreden. Ook daarvoor biedt Standaard 240 goede aanknopingspunten. En wat misschien een groter issue wordt dan menig accountant nu beseft is corruptie. Dat werd altijd beetje afgedaan als iets voor landen ver weg, die slecht scoren op de corruptie-index van Transparency International. Nederland zakt echter op die corruptie-index. Ik hoorde zelfs een anekdote dat Italianen Nederland inmiddels als voorbeeld noemen van hoe het niet moet.”

De NBA werkt momenteel aan een update van NBA-Handreiking 1137 *Corruptie, werkzaamheden van de accountant*. Die handreiking wordt naar verwachting deze zomer ter consultatie voorgelegd en biedt veel vernieuwende inzichten over corruptie en de relatie met fraude. Het wordt een belangrijke handreiking voor het goed uitvoeren van een corruptierisicoanalyse en eventuele vervolgacties vanuit de Standaarden 240 en 250, aldus Van Kimmenade. “De nieuwe handreiking bevat veel voorbeelden die dicht bij huis liggen. Ik verwacht dat menig controleaanpak een heroverweging zal krijgen ten aanzien van corruptierisico's.”

Fraude is en blijft dus een belangrijk aandachtspunt voor de accountant, benadrukt Marianne van Kimmenade. “Fraude zal zich blijven voordoen, in wisselende verschijningsvormen. Het zal als onderwerp altijd dichtbij de accountant blijven. Zeker ook omdat de accountant door het maatschappelijk verkeer bij uitstek wordt gezien als de specialist om fraude te kunnen detecteren en vervolgens te acteren. De standaarden bieden daarvoor alle inhoud die nodig is. Tegen alle accountants zou ik willen zeggen: Pak dit relevante thema op, samen met de keten. Nederland rekent op zijn accountants!” ←

PUBLIEKE MANAGEMENTLETTER: 'SCHERP OP FRAUDE'

Het voorkomen, opsporen en bestrijden van fraude in organisaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. Het bestuur, de directie of de dga heeft de verantwoordelijkheid voor het voorkomen en tijdig detecteren van fraude.

Dat stelt de NBA in de publieke managementletter (PML) 'Scherp op fraude', uitgebracht in december 2022.

De publicatie geeft vijf signalen, ieder voorzien van aanbevelingen voor de diverse spelers in de keten, zoals bestuurders, toezichthouders en accountants. Versterking van de samenwerking is hard nodig, stelt de PML, want fraude bestrijden kan niemand alleen. De PML 'Scherp op fraude' is beschikbaar via nba.nl.

IN BEELD

Portret van twee opmerkelijke accountants

TEKST HENK VLAMING BEELD MICHEL TER WOLBEEK

Claire en Kirsten van Dijk

Claire en Kirsten van Dijk studeerden beiden accountancy, allebei werden ze RA en ze werken allebei sinds jaren in de controlepraktijk van Deloitte als junior managers. Ze krijgen vragen, opmerkingen en zelfs grapjes over de gelijkenis in afkomst en loopbaan. Een gezamenlijke carrière zat er aanvankelijk echter niet in. Kirsten wilde de mode in, maar koos vanwege haar wiskundeknobbel voor een studie business economics.

Tijdens de stage kwam de afknapper: voorspelbaar en fantasieloos. Via een tip klopte ze aan bij Deloitte, waar ze snel haar draai vond. "Het eerste jaar was er één van *straight forward*, dan luister je naar wat je manager zegt. Na een paar jaar kwam het kantelpunt en ga je ook zelf nadenken. Toen ging ik de accountancy echt begrijpen."

Claire wilde wel van jongs af aan accountant worden, maar dacht dat de brede studie finance beter zou zijn. Toen deze richting toch niet was wat

ze zocht, kwam ze uiteindelijk ook terecht bij Deloitte. Ze voelde zich er uitgedaagd. "Je ziet van alles binnen een bedrijf en op vrijdag ga je naar college. Je werkt met stipte deadlines. In het *busy season* maak je lange dagen met het team. Maar je gooit de handdoek niet in de ring en gaat ervoor."

De volgende stap is die naar manager. Partner worden is echter geen droom. Overstappen naar een ander kantoor staat niet op de rol, zegt Claire. "Misschien wil ik nog eens een eigen restaurant of koffietentje runnen, maar voor nu heb ik het nog naar mijn zin bij Deloitte."

Het beroep verandert door digitalisering en regelgeving, aldus Kirsten. "Onze loopbaanpaden zullen scheiden", verwacht Claire. "Andere keuzes maken in het leven is soms goed." ←

[Lees het interview met Claire en Kirsten van Dijk op Accountant.nl.](#)

‘In het *busy season* maak je lange dagen, maar je gooit de handdoek niet in de ring en gaat ervoor.’

**HOGESCHOOL voor de
ACCOUNTANCY**

- Associate Degree
- Bachelor
- Accountancy AA
  - Assurance (certificerend)
  - Accountancy-MKB (adviserend)
  - Praktijkopleiding AA (training schrijven pop, trainingsdagen, intervisie, begeleidingsdagen en referaat)

Uniek in Nederland
Oriëntatie Assurance
voor de AA

**Kies voor een deeltijdstudie bij
de specialist voor de AA-opleiding**

Voorlichtingsbijeenkomsten (online)

- 20 juni en 16 augustus voor alle opleidingen.
- 9 augustus voor de praktijkopleiding.

Aanmelden via info@hboaa.nl

Opleidingsmanagement

Wilco Haar
Patrick Westerink AA
Marie-Christine Sleurink

Hoofdkantoor

Transistorstraat 7
1322 CJ ALMERE

Leslocaties

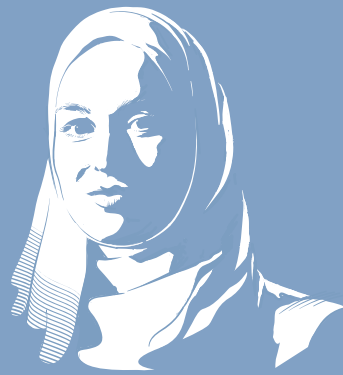
Amsterdam / Almere
Den Haag - Dordrecht - Aruba

 www.hboaa.nl

 085 4015700

 info@hboaa.nl

WENDY GROOT

Fouten horen erbij, maar hou het graag voor jezelf

In de accountancy zeggen we graag dat we een lerend beroep zijn. Fouten maken is nu eenmaal menselijk en daarmee onvermijdelijk in ons werk. Daarnaast hebben fouten een positieve uitwerking - je kunt er van leren. Fouten leren je de grenzen van je eigen kunnen en die van je omgeving te herkennen.

Dat fouten maken onvermijdelijk is en zelfs een leereffect teweeg kan brengen, betekent echter niet dat we naar dit credo handelen. Alle cursussen faalkunde en stralend falen ten spijt, het werkt vaak anders.

In het onderzoek dat ik doe voor mijn PhD, richt ik mij op de oorzakenanalysepraktijk in de accountancy. Deze analyses worden veelal gedaan wanneer er fouten zijn gemaakt. Dit zijn fouten die nogal eens onbewust worden gemaakt en ontstaan uit een samenloop van omstandigheden. Je kan hierbij denken aan bevindingen vanuit de interne review, externe inspectie of fouterstel.

Uit dit onderzoek, en de vele onderzoeken die hieraan ten grondslag liggen, blijken diverse redenen waarom leren van fouten in de praktijk zo lastig is.

Allereerst kunnen we onszelf de vraag stellen hoe passend het voelt om open te zijn over onze fouten. Hoe gemakkelijk voel jij je bij een arts die zegt: "Fouten maken is nu eenmaal menselijk." Ga je met een gerust hart de behandelkamer in, of ga je liever een deurtje verder? Je kunt je voorstellen dat dit toch iets doet met het vertrouwen in het kunnen van de arts. Hoe zou dat werken in onze beroepsgroep? Ook al weten we dat fouten maken menselijk is, er open voor uitkomen is echt een tweede stap en ik denk dat we die spanning hiertussen allemaal herkennen.

Ten tweede: Wat is een fout eigenlijk? De lijn tussen goed en fout is minder eenduidig dan we misschien zouden willen. Wat voor de één een belangrijke fout is, vindt de ander weer niet zo interessant. En die lijn kan over tien jaar weer anders liggen.

Vervolgens, ten derde en voor nu als laatste, van een overigens niet limitatieve opsomming: Net zo menselijk als het maken van fouten, is de neiging om onszelf goed te presenteren - *impression management*. We komen graag

goed voor de dag en openlijk uitkomen voor fouten gaat daarmee niet zo lekker samen. Zelfs als we weten dat openheid belangrijk is om te leren van fouten, worden we al snel defensief op het moment dat we er in de praktijk tegenaan lopen (lees vooral eens *Walking the talk?* van Gold, Detzen, Van Mourik, Wallage en Wright in *Contemporary Accounting Research* uit 2022).

Dus fouten horen erbij, maar hou het maar voor jezelf? Dat lijkt niet echt een duurzame oplossing, want ondanks deze obstakels weten we dat we fouten zullen blijven maken en dat, als we er verstandig mee omgaan, we daarvan kunnen leren.

Hoe dan, hoor ik je vragen? Aandacht voor het systeem waarin we werken en een veilige leeromgeving. Hierover meer in de volgende column. Nog een boekentip voor in de tussentijd: *The fearless organization*, van Amy Edmondson. ←

Wendy Groot RA is manager bij PwC National Office in Amsterdam, bestuurder van nest Accountants Academie en PhD-kandidaat bij de Vrije Universiteit Amsterdam.

An aerial, black and white photograph of a cityscape. In the foreground, a multi-lane highway runs diagonally from the bottom left towards the top right. Several modern, multi-story office buildings with repetitive window patterns are situated along the highway. In the background, more buildings are visible, including a prominent tall, thin tower. The surrounding area includes some open fields and trees.

Van hoofdstad naar Hoofddorp

De NBA verlaat na vijftien jaar het bekende pand aan het begin van de Amsterdamse Zuidas. Tijden veranderen, net als de eisen die tegenwoordig aan een kantoorlocatie worden gesteld. Vanaf 1 juli opereert de beroepsorganisatie vanuit Pharos, een kantoorgebouw direct naast het station van Hoofddorp. Duurzaam, flexibel en eigentijds ingericht. Toch is het even wennen, vertrekken uit de hoofdstad. Een terugblik, na ruim vijftien jaar Antonio Vivaldistraat.

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD MARJA BROUWER E.A.

Voor zover er aan de Zuidas sprake kan zijn van historische grond, is dat zeker het geval bij het bekende witte gebouw van de NBA aan de Boelelaan. Op foto's van eind jaren zestig uit de vorige eeuw is het pand al te vinden. Waar nu glanzende kantooortorens staan, was er toen verder slechts uitzicht op voetbalvelden. Aan de Europaboulevard stond wel al het Holiday Inn-hotel en een aantal woon- annex kantoorflats. Na de brand op de Herengracht (1967) verhuisde het toenmalige NIVRA daarheen; eerst naar de kantooretages onder de woonflat aan de Mensinge en later naar één pand verderop, aan de A.J. Ernststraat.

Maar in 2008 kiest de beroepsorganisatie voor een nieuwe locatie, passend bij de wensen van dat moment: een eigen, herkenbaar pand aan de rand van het nieuwe financiële centrum van Amsterdam. Met zicht op de grote banken, accountants, consultants en advocaten met hun glazen torens iets verderop aan de Zuidas, betreft het NIVRA haar "huis van het accountantsberoep". Ingericht met een vergadercentrum op de begane grond en twee werketages erboven. De aparte werkkamers van voorheen, zoals die waren gebruikt door de advocaten van Holland Van Gijzen, de vorige huurder, worden ingeruild voor een open space-kantoor met oranje accenten. De vergaderzalen krijgen de namen

van grondleggers van het vaderlandse accountantsberoep: Limperg, Starreveld, Kraayenhoff en Van Dien.

Zuchten en steunen

Het zijn roerige jaren; niet alleen door de wereldwijde kredietcrisis, maar ook rondom het accountantsberoep. Sinds de Enron-affaire ligt het beroep onder een vergrootglas en komen meer boekhoudschandalen naar buiten. De regelgeving voor accountants gaat op de schop, de Autoriteit Financiële Markten (AFM) neemt het toezicht op de wettelijke controlepraktijk onder haar hoede. Het beroep zucht en steunt. Niet voor niets organiseert het

toenmalige NIVRA rondom de ingebruikneming van haar nieuwe huis een reeks debatten over de rol van het beroep in het maatschappelijk verkeer. "Een bloeiend beroep", luidt het overkoepelende thema.

Koningin Beatrix opent op 16 april 2008 het nieuwe NIVRA-pand door de onthulling van een plaquette. De koningin woont samen met minister van Financiën Wouter Bos ook een speciaal kindercongres bij, dat het NIVRA organiseert ter gelegenheid van de opening. NIVRA-voorzitter Jan Helderma spreekt van "een nieuw basiskamp", gericht op het samenbrengen van accountants, →

gebruikers van accountantsdiensten en het maatschappelijk verkeer. Helderma stelt bij die gelegenheid samen met het bestuur van zusterorganisatie NOVAA te bekijken hoe de “intensieve samenwerking in de toekomst nog verder kan worden uitgebouwd”. Dat resulteert in de fusie van NIVRA en NOVAA tot NBA; formeel per 2013, maar in de praktijk al vanaf eind 2010, als beide organisaties samen het kantoor aan de Antonio Vivaldistraat gaan bewonen en de NBA-vlag wordt gehesen. Ook de NOVAA-medewerkers, eerder werkzaam in Den Haag, werken voortaan vanuit Amsterdam.

Verbeterplan

Ondertussen is de kredietcrisis in alle hevigheid voelbaar en wordt ook de rol van de accountant daarin nader bekeken. De AFM rapporteert kritisch over de

controlekwaliteit. Nieuwe schandalen raken met name grote kantoren en de media storten zich bij herhaling op de accountant. Begin 2014 stelt de wetgever het beroep een ultimatum: Kom met verbetermaatregelen en snel graag. Enkele maanden later ligt er het rapport ‘In het publiek belang’, met daarin 53 maatregelen. Het is het begin van de lange weg naar herstel van vertrouwen en verbetering van kwaliteit voor het accountantsberoep. In de jaren die volgen leggen duizenden nieuwe accountants, ten overstaan van familie en geliefden, in de Limpergzaal van het NBA-pand de beroepseed af; de eerste van de 53 maatregelen uit het verbeterplan. Eindeloos veel vergaderingen worden er gehouden op de begane grond aan de Antonio Vivaldistraat. Ondertussen wordt er een verdieping hoger ingeschoven: De NBA zit wat ruim in de jas

en verhuurt daarom de bovenste etage van het gebouw aan een advocatenkantoor. De NBA-medewerkers kunnen op de eerste etage samen goed terecht. Het restaurant op de begane grond wordt voortaan gedeeld met de juristen.

Nieuwe eisen

En dan komt de coronapandemie. Op 13 maart 2020 sluit de NBA noodgedwongen de deuren, net als zoveel andere werkgevers in Nederland. Pas in juni gaat het kantoor voorzichtig weer een beetje open, voorzien van dreigende aanwijzingen voor smetvrij werken, afgeplakte werkplekken en met veel beperkingen. Ook de beroepsorganisatie van accountants worstelt met de pandemie, maar leert tegelijk in hoog tempo veel over het werken op afstand, vergaderen via Teams en Zoom en het vinden van een

nieuwe balans tussen werk en privé. Dat maakt de bezetting van het pand aan de Antonio Vivaldistraat sindsdien wezenlijk anders. Ook de eisen aan de huisvesting van de NBA veranderen. Meer accent op ontmoeting en overleg, minder op dagelijks individueel werken. Minder noodzaak om iedereen tegelijk een werkplek te bieden, want er wordt veel meer thuisgewerkt. Meer oog voor duurzaamheid in de huisvesting. Dat alles is voor het bestuur reden om bij de naderende einddatum van het huurcontract de knopen opnieuw te tellen. Een inventarisatie resulteert uiteindelijk in de keus voor een nieuwe behuizing, die beter past bij de NBA anno nu. Van de hoofdstad verhuist de beroepsorganisatie per 1 juli 2023 naar Hoofddorp. Met dank aan een fijn huis van het beroep, dat gedurende vijftien onrustige jaren veilig onderdak bood. ←

NIEUW ADRES

De NBA is vanaf 1 juli officieel gevestigd in kantoor Pharos in Hoofddorp; een verzamelgebouw met meerdere huurders, gebouwd in 2004 maar recent geheel gerenoveerd en aangepast aan de huidige eisen.

De NBA krijgt hierin, in lijn met de gemiddelde bezetting van het kantoor sinds de coronacrisis, circa zeventig werkplekken op de eerste etage. Het kantoorgebouw, direct gelegen naast het treinstation van Hoofddorp, beschikt over ruime vergaderfaciliteiten; ook voor commissies en werkgroepen en voor evenementen zoals het afleggen van de beroepseed.

Het kantooradres van de NBA is vanaf 1 juli Mercuriusplein 3, 2132 HA Hoofddorp. Het postadres is voortaan Postbus 242, 2130 AE Hoofddorp. Recent zijn de telefoonnummers van de NBA al aangepast. Het centrale telefoonnummer is nu 088-4960 301. Net als bij het centrale nummer blijven ook bij interne doorkiesnummers de laatste drie cijfers gelijk aan voorheen.

VASTE ACTIVA MODULE TWINFIELD

ALS ACCOUNTANT COMPLEET EN ONLINE DE ACTIVA VAN JE KLANT BIJHOUDEN

De vaste activa module van Twinfield mag wel de meest complete online activamodule genoemd worden. Het kan de fiscale, de bedrijfseconomische en de commerciële cijfers aan. "Dit helpt bij het vinden van advieskansen", zegt Jerry Wehrmeijer, Product Manager Twinfield Boekhouden. Nicole Ophof, Procesmanager Administratie BDO Accountants, aansluitend: "Dit geeft inzicht en scheelt ons tijd."

Jerry Wehrmeijer

"Wat de vaste activa module binnen Twinfield Boekhouden zo uniek maakt?", herhaalt Wehrmeijer de vraag. "De compleetheid ervan en dat het ook nog eens in de cloud, 24 uur per dag, zeven dagen in de week beschikbaar is. Die compleetheid zit hem in het feit dat je in de module gedetailleerd je activa kunt bijhouden. Tot bijvoorbeeld aan kentekenniveau aan toe. Verschillende activa kennen verschillende afschrijvingstermijnen en die termijnen kun je in het systeem configureren. Daarna kun je specifieke activa met een druk op de knop toewijzen. Als je als accountant een fiscale rapportage hebt gemaakt, wil je deze wellicht omzetten naar een bedrijfseconomische of commerciële rapportage. Bij andere software of in een spreadsheetprogramma moet je er dan manueel een nieuw rapport voor maken. Dat hoeft hier niet. De basis van de activa blijft hetzelfde en Twinfield biedt met die drie regimes verschillende doorkijkjes voor die verschillende doelgroepen. Dat scheelt dus de

accountant werk en het biedt kansen voor advies. Bijvoorbeeld over investeringen.”

INTEGRAAL GEKOPPELD

De vaste activamodule is als een ‘subadministratie’ integraal gekoppeld aan de boekhouding. Van aanschaf tot afschrijving. Wehrmeijer: “De gegevens komen zo uit één bron waar alle gegevens staan voor de verschillende manieren van rapporteren. In Twinfield registreer je zo’n activum, je kiest het soort afschrijvingstermijn die je hebt ingesteld in een van de afschrijvingsmethodes en de afschrijvingen beginnen automatisch in termijnen in de software te lopen. Wat het ook is. Van personenauto’s, bedrijfsauto’s en gereedschappen tot aan computers, inventaris en grond en gebouwen. In Twinfield kun je naast lineair afschrijven ook annuïtair afschrijven.”

Wie details wil bijhouden van zijn of haar activa, kan zich uitleven. “Je kunt zeer uitgebreid je activa registreren. Denk aan het toevoegen van diverse bronnen, locaties van het activum, de WOZ-waarde, de reden van aanschaf, kentekenplaten, serienummers, maximum laadvermogen of bijvoorbeeld partners binnen een VOF.” Waar doemen dan de advieskansen voor de accountant op? “Met name in hoe je activa structureert. In de agrarische sector bijvoorbeeld kan het zijn dat een tractor is afgeschreven en dat, om te groeien, investeren wenselijk is. Of hoe zeer die activa op de balans drukt.”

GOEDE INRICHTING EN TRAINING

BDO Accountants & Adviseurs maakt gebruik van Twinfield en de vaste activa module. Ophof: “Als BDO willen we onze administratie-

processen zo veel mogelijk standaardiseren, uniformeren en automatiseren. Daar past deze activamodule bij. Er op een juiste manier gebruik van kunnen maken, vergt een goede inrichting en training. Dit resulteert in tijdswinst, maar ook up-to-date cijfers in de boekhouding en dus advieskansen voor het adviesteam.”

Die goede inrichting gaat over de verschillende afschrijvingsmethoden die het accountantskantoor per activasoort configureert. “Als je een activum activeert, hanteert het systeem automatisch de afschrijvingstermijnen en je hebt daar dus geen omkijken meer naar. Sterker nog, mocht je een foutje hebben gemaakt in de lengte van de afschrijving of de hoogte, dan kun je dat aanpassen. Op één punt. Alle voorgaande afschrijvingen gaan dan mee in die verandering.”

DUURZAAMHEID ALS HOT TOPIC

Ophof geeft aan dat BDO activastaten van nieuwe klanten via een eigen ontwikkelde conversietool gemakkelijk zijn over te brengen. “Dit kan omdat we gebruikmaken van een standaardrekeningschema, waardoor we de tool helemaal kunnen voordefiniëren. Ook dat is handig en scheelt veel handwerk.” Verder geeft het werken met scan- en herkensoftware als voordeel dat je in de activamodule direct de investeringsnota in pdf kunt raadplegen.

Ze waardeert het eveneens dat zij en haar collega’s met verbeteringen bij Twinfield terecht kunnen. “Je kunt een rapport maken voor de fiscale collega’s zodat zij de activa kunnen verwerken voor de belastingaangifte. Dat rapport ziet er nog wat basic uit. Prima voor de aangifte, maar dat zou nog wat mooier opgemaakt kunnen.” Wehr-

Nicole Ophof

meijer noemt ook duurzaamheid als pluspunt. “Dat is namelijk een hot topic. Je wilt dat de investeringen daarin te onderscheiden zijn van andere activa. Denk aan warmtepompen, zonnepanelen of elektrische busjes. Het is handig dat je daarvoor dat de details kan vastleggen, zodat dat je de inspanningen op dat gebied inzichtelijk hebt voor de toekomstige ESG-plannen.”

Tot slot noemt Ophof het voorbeeld van een kinderdagverblijf. “Daar is het handig dat we activa op basis van kostenplaatsnummers kunnen toewijzen aan vestigingen, waardoor zij altijd een overzicht van hun activa hebben. Kortom, de vaste activa module scheelt veel handmatig werk, je krijgt er overzicht van en je kunt in meerdere regimes werken. Dat zijn overduidelijk pluspunten.”

WIL JE WETEN WAT JE KUNT DOEN MET DE VASTE ACTIVA MODULE?

Wolters Kluwer, waar Twinfield onderdeel van is, heeft instructievideo’s online gezet. Zie www.vimeo.com/twinfield

SCHOENMAKER, LEEST

DE DISRUPTIEVE MODEKONING

Bas Possen was na het behalen van zijn RA-titel keurig op weg naar het partnerschap. Maar *corporate* benauwde hem. Toen, en nu nog steeds. "Als het te groot wordt, dan past het niet meer bij mij. Ik wil me niet bezighouden met personeelsproblemen en continu nadenken over aandeelhouderswaarde. Ik wil op mijn eigen manier waarde creëren en daarin een bepaalde vrijheid hebben." En zo geschiedde.

TEKST LUC QUADACKERS BEELD MICHEL TER WOLBEEK

‘Opmeten kan
inmiddels met allerlei
apps, maar ook zelf
met het meetlint.’

Bas Possen groeit op in Zuid-Limburg. Na zijn studie economie in Maastricht gaat hij in 1995 aan de slag bij PwC en rondt in 1997 de RA-opleiding af. Bij PwC houdt hij zich vooral bezig met *datarooms en due diligence*. Hij doet ook wel accountantscontrolewerk in de financial services, maar dat trekt hem minder. “Ik werkte met liefde zestig à tachtig uur per week en kreeg daardoor ook leuke en ingewikkelde klussen. Eind jaren negentig stond ik op het punt om enkele jaren voor PwC naar San Francisco te gaan. Dat zou de weg naar mogelijk partnerschap inluiden. Maar ik besepte steeds meer dat een jonge partner zich opnieuw moet bewijzen, dat je weer jarenlang door hoepels moet springen voordat je senioriteit hebt opgebouwd. Dat ging mij vast niet de bevrediging brengen die ik wenste.”

We zitten inmiddels in 1999. Het internettijdperk dient zich aan. Possen zoekt een andere invulling voor zijn werkzaam bestaan en het ondernemerschap lonkt. Aangezien zijn ouders tot 1995 enkele klassieke kledingzaken hadden, ligt daar een rijke voedingsbodem voor ideeën. “Ik had veel energie, zat goed in de wedstrijd en kon me de luxe veroorloven om disruptief te denken. Kortom, ik stopte bij PwC. Dat werd niet begrepen, maar ik vond het juist heerlijk om te kunnen *switchen*. Ik had ongeveer acht maanden ‘tijd-voortijd’ staan wegens overwerk. In feite had ik dus betaald verlof. Ik schreef toen een *business case* voor een revolutionaire mode-aanpak en ging met de bank praten.”

Bodyscanner

Possens idee is om authentieke gepersonaliseerde kleding te maken voor een confectieprijs, volgens de principes van *mass customization*. Hij gebruikt een aangepaste bodyscanner, eigenlijk bedoeld voor medische doeleinden en het strak ontwerpen van topsportkleding. Hij huurt met eigen geld een pand aan het Museumplein in Amsterdam en opent daar een *pilotstore*. “Het liep toen in zeer korte tijd enorm uit de klauwen, mede door een artikel in *Elsevier* en de daaropvolgende mediastorm. De investeerders stonden in de rij, want startups verliezen normaal alleen maar geld, terwijl wij al snel een positieve operationele *cashflow* lieten zien. Voordat ik het wist had ik een paar miljoen euro om te investeren. Het team groeide snel en ik kocht een vrachtwagen met oplegger, die werd ingericht als mobiele showroom; compleet met bodyscanner, pantry en toilet. Daarmee reden we langs kantoren en stonden we bijvoorbeeld ook jarenlang op Nyenrode. En we hadden winkels met body-scanners in Den Haag en Amsterdam.”

Er volgen in korte tijd duizenden scans en bestellingen. Maar Possen heeft een belangrijk aspect onderschat: de aanvoerketen. “De kledingindustrie is een zeer gesloten, hoog competitieve sector. We waren vergeten hoe belangrijk het is om de keten goed te koppelen, of beter gezegd: om die

volledig te integreren en om te draaien. Aan de voorkant bestond een prachtig systeem met enorm veel bestellingen, maar de ateliers waarmee we werkten gaven aan dat we niet konden aansluiten op hun computersystemen. De orders moesten echt nog op papier via de fax naar de leveranciers. Dat was slecht voor de snelheid en de accuratesse.”

In brand

Possen beseft dat ze moeten werken aan het bouwen van een robuust proces, aan een *cloud-oplossing avant la lettre* en een aangepaste productieketen. Daarvoor klopt hij wederom succesvol aan bij investeerders. “We ontwikkelden een platform dat de *online* en *realtime* orders moest afhandelen met alle leveranciers, analoog aan wat Michael Dell deed met zijn *customization*-platform voor computers. Maar toen kwam 9/11 en stond ook de investeringswereld in brand. Wij misten daardoor een belangrijke investeringsronde. Ik had inmiddels ongeveer dertig bodyscanners besteld en opties genomen op ruim twintig winkellocaties in de Benelux. En we hadden een team van vijftig mensen. Toen de financiering voor minimaal een halfjaar werd uitgesteld, leidde dat in 2003 helaas tot surséance van betaling.”

Er wordt besloten tot een doorstart met de Society Shop, die winkels en scanners overneemt. Possen treedt toe tot de directie en blijft daar een jaar werkzaam. Hij overweegt weer even om terug te gaan naar consultancy of audit, maar het ondernemen blijft trekken. Bedrijfsnaam, website, concept en merkrechten blijven zijn eigendom. Hij gaat in een aparte onderneming verder met het ontwikkelde *service-provider*-platform, waarbij hij een provisie krijgt per transactie. “In de tussentijd kreeg ik ook nog steeds honderden mailtjes van klanten die toch graag weer bij Possen hun kleding wilden afnemen. Toen ben ik met eigen geld, eigenlijk weer vanaf de zolderkamer, opnieuw begonnen met het oude Possen-model. Met succes. In de Benelux ontmoeten we nieuwe klanten meestal persoonlijk voor een eerste sessie, waarna ze vervolgbestellingen online plaatsen. En we krijgen inmiddels bestellingen uit de hele wereld, via onze *Online Fitting Tool*. Op basis van een aantal vragen maken wij maatkleding. Opmeten kan inmiddels met allerlei apps, maar ook zelf met het meetlint.”

Possens idee om volgens de principes van *mass customization* in grote aantallen gepersonaliseerde en op maat gemaakte kleding te leveren, werd wereldwijd een groot succes. Inmiddels is ook het duurzaamheidsaspect belangrijk; de kleding wordt immers pas gemaakt nadat die is verkocht. Was Possen toch liever partner geworden? “Zeker niet. Mijn vrienden in die wereld hebben het materieel goed, maar zij hebben in mijn ogen minder vrijheid. Ik bepaal liever zelf de koers en het tempo, terwijl ik ook nog lekker 250 kilometer per week op de racefiets zit.” ←

EZK stopt met Kristalprijs en Transparantiebenchmark

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) stopt per 2024 met de Transparantiebenchmark en de daaraan verbonden Kristalprijs.

Met de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) is een groot deel van het bedrijfsleven vanaf boekjaar 2024 verplicht om in het jaarverslag ook te rapporteren over duurzaamheidsaspecten. Die nieuwe Europese richtlijn maakt de Transparantiebenchmark en de Kristalprijs als instrumenten "overbodig", stelt

minister Adriaansens van EZK aan de Tweede Kamer. De Transparantiebenchmark van EZK bestaat vanaf 2004 en brengt elke twee jaar in kaart hoe transparant het Nederlandse bedrijfsleven is met betrekking tot maatschappelijke verslaggeving. De Kristalprijs is door het ministerie ingesteld samen met de NBA, als een jaarlijkse prijs voor het bedrijf met het meest vernieuwende, transparante mvo-jaarverslag. De laatste uitreiking van de Kristalprijs staat gepland voor 28 november 2023.

Accountant kwetsbaar voor opkomst ChatGPT

Beroepen zoals accountant, belastingadviseur, financieel analist, jurist en journalist lopen het meeste risico dat nieuwe AI-toepassingen zoals ChatGPT hun werk zullen gaan overnemen.

Dat blijkt uit eerste studies naar de invloed van de geavanceerde chatbot ChatGPT. De studies zelf zijn deels met behulp van kunstmatige intelligentie verricht. Ontwikkelingen zoals ChatGPT hebben grote gevolgen voor de arbeidsmarkt, menen onderzoekers van GPT-lab OpenAI, Open Research en de universiteit van Pennsylvania. De analyse van taken en vaardigheden van accountants, financieel analisten, belastingadviseurs en wiskundigen, maar ook schrijvers, journalisten en webdesigners, wijst uit dat vooral zulke beroepen zich zorgen moeten maken.

Met handen werken

Volgens de onderzoekers kunnen mensen die met hun handen werken, zoals monteurs, metselaars, koks, horecapersoneel, installateurs, timmerlieden, schilders, loodgieters en slachters ook in de toekomst hun werk blijven doen, want kunstmatige intelligentie kan hun werk niet zomaar vervangen. Maar vooral "beter betaalde banen" bevatten meer taken die zich lenen voor automatisering; dus kunnen machines dat werk eerder overnemen.

De studie noemt geen termijn voor zulke veranderingen op de arbeidsmarkt, maar adviseert beleidsmakers wel om daarop alvast voor te sorteren.

Juristen

Ondertussen is PwC al begonnen met de inzet van een nieuwe AI-chatbot, om de productiviteit bij de juridische praktijk te vergroten. Uiteindelijk moeten er wereldwijd zo'n vierduizend juristen gebruik van gaan maken. De chatbot gebruikt OpenAI en ChatGPT-technologie en is vooral handig voor juristen die grote hoeveelheden tekst moeten produceren of analyseren. Maar ook voor breder juridisch advies zou de chatbot in te zetten zijn. Als het werkt wil PwC de techniek ook gaan gebruiken in de fiscale adviespraktijk. Ook andere zakelijke dienstverleners werken aan de inzet van AI-technologie, bijvoorbeeld voor het opstellen van contracten en memo's.

Expats

Ervaringen van Nederlandse accountants in den vreemde. Dit keer: Frank van Ham, general manager finance & corporate bij Te Whatu Ora, een publieke zorgorganisatie in Wellington, Nieuw-Zeeland.

‘Ik ben minder een Kiwi dan mijn kinderen’

“Voor ik in 2016 emigreerde had ik al een carrière als financial in de private zorg in Nederland opgebouwd. Ik vind het boeiend om te werken in een vakgebied dat maatschappelijke relevantie heeft. Ondanks de uitdaging in het werk, miste er wat. Ik had al langere tijd de wens om naar het buitenland te gaan. In 2016 besloten we de knoop door te hakken. De kinderen waren tien en twaalf jaar. Als we het wilden moest het nu gebeuren. We wilden naar een Angelsaksisch land met veel natuur. Canada en Australië werden overwogen, maar Nieuw-Zeeland had voor mij iets extra's. Toen ik een jaar of tien was vertrok mijn beste vriend met zijn ouders naar Nieuw-Zeeland. Dat is mij altijd bijgebleven.”

Kip-ei

“De stap naar het buitenland is ingewikkeld als je niet als expat voor een corporate werkt. Ik had een immigratievisum voor *skilled worker* aangevraagd. Qua beroep, leeftijd en gezondheid voldeed ik aan de voorwaarden, maar je moet wel een baan vinden die bij je *skills* past om in aanmerking te komen voor een visum. Het is een kip-ei-verhaal. Bij een sollicitatie val je af zonder visum en een visum krijg je alleen als je uitzicht op een baan hebt. Ik had het geluk dat de ceo van het radiologiebedrijf, waar ik solliciteerde voor een cfo-functie, een oud-studiegenoot was van iemand uit mijn netwerk. Dat gaf net het extra duwtje wat ik nodig had om de impasse te doorbreken.

De zorg in Nieuw-Zeeland heeft net als in Nederland veel regels, maar is anders georganiseerd. De belastingen zijn lager en er is geen verplichte zorgverzekering. Daardoor is de capaciteit in de publieke zorg beperkt en is er grotere sociale en economische ongelijkheid. Vanuit mijn rol probeer ik mensen vooruit te laten kijken. Als je in een organisatie werkt die een jaarlijks budget krijgt van de overheid, ontwikkel je een kortetermijnvisie. Daarbij komt dat we jarenlang te weinig geld van de overheid kregen. Mensen in de zorg zijn een beetje murw. Dat zet een rem op de innovatie.

Ik probeer juist dat patroon te doorbreken. Bijvoorbeeld door uit te leggen dat het vervangen van apparatuur ons op termijn geld gaat besparen.”

Wantrouwen

“Er is veel aandacht voor de verhouding tussen verschillende bevolkingsgroepen. Je hebt Maori's, de oorspronkelijke bewoners, Pacifica, dat zijn inwoners afkomstig van de eilanden in de Stille Oceaan en Kiwi's met een Europese achtergrond. Tel daarbij op immigranten uit Azië en India. Het is een heel diverse bevolking, waarmee je ook in de zorg hebt te maken. Veel Maori's hebben een sociale en economische achterstand. Ze wantrouwen de overheid en alles wat daarmee heeft te maken. Je moet rekening houden met hun cultuur en gewoontes, anders komen ze niet naar het ziekenhuis. In Nederland heb je voor familie van patiënten bezoeken. In Nieuw-Zeeland heb je die ook, maar Maori's brengen hun hele familie mee naar het ziekenhuis. Daar moet je dus voor familiekamers zorgen. Ik put uit expertise die ik in Nederland opdeed als cfo. Bij het Alexander Monroe Ziekenhuis, gespecialiseerd in de behandeling van borstkanker, was veel aandacht voor de beleving van de patiënt en de mensen daar direct omheen. Een borstamputatie heeft grote impact op iemands mentale gezondheid. Dan helpt het als je de partner daarbij betreft. Wat betekent het bijvoorbeeld voor de intimiteit in een relatie? Daar kun je budget voor vrijmaken. Als je zorg verleent aan Maori's gebruik je diezelfde focus.

Ik ben niet van plan terug te gaan naar Nederland. Voel ik mij Nieuw Zeelander? Meestal wel, maar ik ben minder een Kiwi dan mijn kinderen. Op sommige momenten blijf je een buitenstaander. Ik heb een paar keer een aardbeving meegemaakt. Anderen weten precies hoe te handelen. Ik mis die reflex. En plaatsnamen of namen van bekende Nieuw-Zeelanders zeggen mij vaak niets. Die moet ik opzoeken. Als we op een verjaardag Trivial Pursuit spelen, ben ik kansloos.”

Rolverdeling mannen en vrouwen houdt arbeidsmarkt krap

De problemen op de Nederlandse arbeidsmarkt blijven bestaan, omdat Nederlandse vrouwen veel meer in deeltijd werken dan vrouwen in andere landen.

Dat blijkt uit de *Women in Work Index* van PwC, een onderzoek naar de positie van vrouwen op de arbeids-

markt in meer dan dertig landen. De traditionele rolverdeling van mannen en vrouwen verdwijnt maar heel langzaam uit de Nederlandse werkcultuur. Door de hoge kosten voor kinderopvang en de belastingdruk voor middeninkomens loont volledig werken amper.

In de andere onderzochte landen hebben veel meer vrouwen een voltijd baan, volgens het wereldwijde onderzoek. De meest recente cijfers komen uit 2021. Van de Nederlandse vrouwen werkte 45 procent in dat jaar voltijds. In bijvoorbeeld België was dat 72 procent. Vrouwen in Slowakije werkten met meer dan 95 procent het vaakst fulltime.

Nederlandse vrouwen hadden wel vaker een fulltime baan dan in eerdere jaren; in 2015 hadden nog geen vier op de tien vrouwen voltijds werk. Wel werken er in Nederland meer vrouwen vergeleken met veel andere landen. Het aantal Nederlandse vrouwen met een deeltijd- of voltijd baan was 80 procent in 2021. Alleen in IJsland (82 procent) en in Zweden (81 procent) hadden vrouwen dat jaar iets vaker een baan.

Verdwijnt straks één op de drie accountants?

Volgens het rapport *The future of work* van het World Economic Forum (WEF) zal het aantal accountants in 2027 in ons land met ruim dertig procent zijn teruggelopen.

In Nederland zou het aantal arbeidskrachten in de komende jaren met ongeveer een vijfde kunnen afnemen, aldus het rapport. De afname bij accountants ligt echter duidelijk hoger, namelijk op 31 procent. Dat is ook duidelijk meer dan wereldwijd (negentien procent afname aan accountants). Bij boekhouders en administrateurs is de verwachte afname nog veel hoger in ons land: 49 procent tegen 29 procent wereldwijd. Automatisering neemt veel werk over, is het idee. De uitkomsten zijn gebaseerd op verwachtingen van ruim achthonderd bedrijven.

Wereldwijd zal in de komende vier jaar bijna een kwart van de banen veranderen, meent het WEF. Liefst 83 miljoen banen zullen verdwijnen, terwijl er 69 miljoen nieuwe ontstaan. Groei in werk is vooral te verwachten rondom AI en machine learning, cybersecurity, duurzaamheid en business intelligence. Voor data-analisten is er volgens het

onderzoek over vijf jaar 34 procent meer werk. Het WEF verwacht ook meer werk in het onderwijs (plus tien procent) en de landbouw (tot dertig procent meer).

Zulke veranderingen stellen wel eisen aan de opleiding van werknemers; gemiddeld zal zestig procent extra training en opleiding nodig hebben om in de toekomst goed het werk te kunnen doen, aldus het WEF-rapport.

Het aantal bij de NBA ingeschreven accountants in ons land is de laatste jaren overigens redelijk stabiel en ligt op ruim 22.000.

Jonge accountants zijn minder sociaal vaardig door corona

Grote accountantsorganisaties in het Verenigd Koninkrijk moeten jonge medewerkers extra trainen, om ze volwaardig te kunnen laten meedraaien in hun teams. Door de coronapandemie zijn ze minder gewend om samen te werken en communicatief minder sterk.

Het viel partners van big four-kantoren op dat junior medewerkers die hun opleiding door de lockdowns noodgedwongen deels vanuit huis moesten volgen, meer moeite hebben met zich aan te passen aan de werkomgeving. Ze zijn minder vaardig in het geven van presentaties of in het zich uitspreken tijdens vergaderingen en bijeenkomsten.

Kantoren zoals Deloitte en PwC zorgen voor extra trainingen, zodat ook deze jonge medewerkers goed in teamverband kunnen opereren. Bij eerdere lichten medewerkers waren zulke trainingen om te kunnen functioneren binnen een corporate omgeving niet nodig, aldus een *managing partner for people and purpose* van Deloitte.

AFM: Geen tijd te verliezen rondom duurzaamheidsinformatie

Beursgenoteerde ondernemingen moeten haast maken met duurzaamheidsinformatie in het jaarverslag, want vanaf 2024 gelden aangescherpte transparatieregels. Met nog ruim een halfjaar te gaan zijn grote stappen nodig, blijkt uit verkennend onderzoek van de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Ook accountants moeten aan de bak.

De toezichthouder bekeek de duurzaamheidsinformatie van 27 onderzochte beursgenoteerde ondernemingen. De helft daarvan zegt te weinig over negatieve effecten op milieu en samenleving en is niet helder over de manier waarop de onderneming klimaatdoelstellingen wil realiseren. De meerderheid van de beursfondsen is onvoldoende transparant over de (financiële) impact van klimaatverandering en de energietransitie op de onderneming.

De inwerkingtreding van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) per 1 januari 2024 betekent dat grote beursfondsen een duurzaamheidsstrategie moeten opstellen of updaten en op basis daarvan processen en systemen moeten inrichten om duurzaamheidsdoelstellingen te kunnen meten en behalen. Het is belangrijk dat ondernemingen hierin tijdig investeren, benadrukt de AFM. Er zijn nog grote stappen nodig om 2024 te kunnen halen.

Verklaring accountant moet begrijpelijker

De nieuwe richtlijn vraagt om een verklaring van een accountant of andere assuranceprovider. Die geeft in eerste instantie *limited assurance* over de duurzaamheidsinformatie van de ondernemingen. Beperkte zekerheid dus, maar het is wel belangrijk dat de accountant de uitdagingen en dilemma's rondom de toepassing van de CSRD in de assuranceverklaring transparant maakt, stelt de AFM. Dat moet zorgen voor meer duidelijkheid over de aard en diepgang van de uitgevoerde werkzaamheden.

Omdat de CSRD straks voor een grotere groep ondernemingen gaat gelden, groeit ook het aantal assurance-opdrachten sterk. Dat vraagt om investeren in voldoende deskundigheid en capaciteit rondom duurzaamheidsverslaggeving en assurance. De AFM verwacht over 2023 een groter aantal vrijwillige controles, waarmee ondernemingen kunnen voorsorteren op de verplichting vanaf boekjaar 2024.

ESG krijgt voortaan vast aandacht in het reguliere onderzoek van de toezichthouder naar verslaggeving en controlekwaliteit. De AFM is voornemens om het thema vanaf 2024 ook mee te nemen in het toezicht op accountantsorganisaties. "Het is goed dat de AFM hiermee het belang onderkent van duurzaamheidsinformatie in jaarverslagen", stelt de NBA in reactie op het onderzoek. De beroepsorganisatie onderschrijft de boodschap dat invoering van de CSRD noopt tot spoedige actie "van harte".

Vereniging van Registercontrollers

Ontdek samen met de VRC de snelste weg van RA naar de RC-titel

Schrijf u nu in bij een van onze partner-universiteiten

Het verkorte RC-programma is de sleutel tot professionele groei en persoonlijke ontwikkeling.

Als RA kunt u binnen anderhalf jaar de opleiding tot EMFC / RC afronden.

STABIEL FONDSBELEGGEN

Laat het vermogen van uw klant veilig renderen in het Mogelijk Zakelijke Hypotheken Fonds. U kunt zich nu aanmelden.

- ✓ 6% geprognosticeerd rendement per jaar
- ✓ Looptijd vijf jaar

Meer weten? Kom naar één van onze kennissessies in Breukelen.

0346 - 264 664 | info@mogelijk.nl | www.mogelijk.nl

Aanmelden kennissessies:
scan de QR-code

Let op! U belegt buiten AFM-toezicht. Geen vergunningplicht voor deze activiteit.

Lekker werken

Dingen die de werkdag leuker maken.

Auto

Zeker weten

Het aantal nieuwe Chinese automerken is nauwelijks bij te houden. Dit najaar verschijnt het merk Zeekr op de Nederlandse markt, mooie naam voor accountants. Het model X, omschreven als 'stads-SUV', moet de zakenrijder uit de Tesla Model 3 krijgen. De vormgeving is in ieder geval gedurfd. Rijbereik is 440 km, prijs nog niet bekend.

zeekr.eu

Fiets

Unisex e-bike

Wie gaat voor een minimalistisch design wordt blij van de Honbike Uni4, een e-bike voor de stad met riemaandrijving. Leverbaar in wit en zwart en gemaakt van "vliegtuigkwaliteit" aluminium. Een unisex model dat zich aanpast aan het terrein en het fietsgedrag van de eigenaar. Bereik met volle accu is bijna 100 kilometer. De prijs is scherp voor zo'n fiets: € 1.799.

honbike.com

Tas

Olifant in de kamer

De Elephant Joke is groot genoeg voor een 13 inch laptop, maar ook geschikt voor een dagje naar de stad. Verkrijgbaar in een hele reeks kleuren, zoals in mintgroen, geel, rood, roze en lichtblauw. Nederlands ontwerp, handgemaakt in Polen en met extraatjes zoals een ingenaaide sleutelring en vakken voor je telefoon en portemonnee. Prijs € 209.

keecie.nl

Pols

Google om je pols

Google's eigen smartwatch, de Pixel Watch, heeft een rond scherm met een grootte van 41 millimeter. Naast tijd, datum en gemaakte stappen krijg je berichten, het weer, je hartslag en meer. Hij hoort 24 uur mee te gaan op een volle accu. Bedienen kan ook met stemcommando's of Google Assistent. Hij draait op een kale versie van Wear OS. Prijs vanaf € 325.

Bijvoorbeeld via belsimpel.nl

Frank Gerdzen (40) is partner bij Cijfermeester, een landelijk netwerk van administratie- en accountantskantoren. Op 20 januari 2023 legde hij de beroepseed af bij de NBA. “Een moment dat je maar één keer in je leven meemaakt.”

De cijfermeester

Wanneer besloot je om accountant te worden?

“Van kinds af aan wist ik al dat ik graag met cijfers wilde werken. Mijn vader had een eigen accountantskantoor, waar ik met diverse werkzaamheden meehielp. Gaandeweg werd mij de rol van de accountant als vertrouwensman steeds meer helder en ik dacht ‘dat wil ik ook’. Maar al snel werd ook duidelijk dat niet iedereen zich zomaar accountant mag noemen en dat je daarvoor een lange studie moet volgen. Na het afronden van mijn hbo-opleiding besloot ik te starten met de beroepsopleiding. Dat was voor mij het moment dat ik de definitieve keuze maakte.”

Wat maakt het leuk om bij Cijfermeester te werken?

“Ik werk bij Cijfermeester in Wierden, een klein accountantskantoor waaraan ik als partner ben verbonden. Als kantoor richten wij ons hoofdzakelijk op het midden- en kleinbedrijf, waarbij wij de ondernemer bijstaan en adviseren. Mijn werkzaamheden zijn heel divers, van het verwerken van administraties tot het opstellen van liquiditeitsprognoses. Ook ben ik als relatiebeheerder het eerste aanspreekpunt voor klanten. Met de ondernemer meedenken over mogelijkheden en risico's vind ik het leukste, al neemt die

natuurlijk zelf de beslissing. Ondernemers er op wijzen dat ze bij hun beslissing emoties onder controle moeten houden, door bijvoorbeeld niet gelijk te reageren maar het eerst even te laten bezinken, is denk ik wel een specialisme van mij.

Gezien mijn rol en uitgebreide takenpakket heb ik een hele leuke en afwisselende baan. Je maakt veel mee en leert daarom ook nog iedere dag. De dagen vliegen voorbij. Jammer dat een werkdag maar uit acht uur bestaat.”

Wat zie je jezelf over tien jaar doen?

“Ik hoop dat ik over tien jaar als accountant nog steeds hetzelfde vak mag uitoefenen, omdat ik het een heel uitdagende en afwisselende baan vind. Daarnaast vind ik de rol van de accountant ten behoeve van het maatschappelijk verkeer erg van belang.”

Hoe was het om de beroepseed af te leggen?

“Het was een bijzonder moment, dat je maar één keer in je leven meemaakt en dat echt de afsluiting is van een lange, zware studie. Een mooi en bijzonder moment, dat ik in kleine kring met een etentje heb gevierd.” ←

De NBA nam weer bij heel wat nieuwe collega's de beroepseed af.

Op 24 februari 2023 legden 27 geslaagden de eed af:

Suzanne Bakker, Marc van Beek, Jaap van den Berg, Maarten Bolk, Aniek Brummelhuis, Rosa Compier, Gabriël Dibo, Fabian Duarte, Eva Hoeijmakers, Aimée van Hooren, Anne Hooymans, Dick de Kruijff, Renske Luttikhoud, Merel Megens, Marnix Michorius, Ric Nijenhuis, Steffie Nuijts, Angelique Oertel, Sofyan Oualit, Gary Rabelink, Don Schulkes, Rosalie Spalink, Artyom Tymchenko, Caroline van de Weg, Felix van der Weide, Milou van Wieringen en Anne-Jan Witteveen.

Op 17 maart 2023 legden 31 geslaagden de eed af:

Hakan Altunbaş, Quentin Anthonia, Jeffrey Bak, Robert Bakker, Döne Bektaş, Corné Boomman, Dave Bouland, Gerrit van Buuren, Daan Driessen, Jeroen Duinink, Ferdinand Fakkert, Jordi Gaal, Patrick Gerritsen, Kaj Gündlach, Jasper van Ham, Myrthe van den Homberg, André Jonkheid, Çiğdem Karaca, Mark Klomp, Jefta de Kruijff, Dylan Maarse, Sven Michielen, Matthijs Polak, Juliette de Ruijter, Stijn Savelkouls, Laurens Schreurs, Stijn Spoon, Xavier Traa, Amy de Veth, Elcke Viewermans en Rutger Wijnker.

Op 24 maart 2023 legden 29 geslaagden de eed af:

Mariska Beeke, Erik Boerekamp, Joy Bosch, Luuk Broekhaus, Lisa van Dam, Aletta Dijkstra, Michel Evers, Björn Felix, Chali Fon, Tom Franken, Albert-Jan From, Jasper Heerings, Kim van Herk, Arno Heuker, Eline Hoen-Hamers, Tim Keurhorst, Caroline Kodde, Arno Kopmels, Gellie Larooi, Elwin Mooibroek, Jelle Roth, Maxime Schimmel, Dion Schouten, Eva Stroo, Marina Tadić, Patricia van Veldhuizen, Martijn Veldman, Iris Verboom en Neele Vossen.

Op 31 maart 2023 legden 28 geslaagden de eed af:

Stefanie Barišić, Rutger Bloemenkamp, Rob Bokdam, Shady Cornelisse, Bolot Ebbing, Sharona Gopal, Jasper Horstman, Ilse Ilmer, Mark Janssen, Lucie Janssens, Afram Kara, Maartje de Kleijn, William de Koning, Manon

Korver, Kim Leeuwenstijn, Nick Lensink, Marije Niehoff-Kleizen, Bram Nijhuis, Ralph Oosthoek, George Pappadimitriou, Madhevi Ramdajal, Chantal Rietvink, Lis van Rooijen, Menno Ruigrok, Ruben Verschuren, Folkert de Wit, Bart Zaat en Ernst van Zanten.

Op 14 april 2023 legden 29 geslaagden de eed af:

Sebastiaan Alting, Houda Benabbou, Niels Boerstra, Luuk Boons, Rico van de Craats, Koert Davids, Arnold van Dijk, Bryan Doorten, Sander van Duinen, Helene Erdsieck, Bram Fiselier, Joyce Gijsen, Birgit Görtz, Deveney Grootenhuis, Cor den Hertog, Auke Ingenbleek, Sjoerd Jacobs, Patrick Jansen, Marnix Kalkman, Axel Källström, Jurriën Kwaak, Emma Maarsingh, Niels van der Meer, Floortje de Rouw, Farizah Samseer, Damy Smid, Marit van Staveren, Renaldo van Stein en Yuri Vernooij.

Op 21 april 2023 legden 25 geslaagden de eed af:

Abdelghani Boufdam, Leon van der Brug, Ana Chéu Guerra, David da Conceição Costa, Karlo Eenkhoorn, Jelte Eppinga, Lonneke Halters, Thierry Hoogeland, Ferdy Jansen, Chris de Jongh, Arwen van der Linden, Pieter Mook, Thomas Oomen, Pascal Oudejans, Don Pintór, Michelle Rehorst, Elise Rosenkötter, Channoux Sarfeld, Joanne Tiemessen, Mike van Uffelen, Leonie Veenstra, Loes Vialle, Walter Visser, Marco Wijnne en Fred Zandvliet.

Op 12 mei 2023 legden 27 geslaagden de eed af:

Esther Agterof, Amber van Alphen, Aylin Beydemir, Maarten Bom, Femke Boonen, Ayla Borkus, Bouke Boumans, Matthijs van Butselaar, Robbert Flens, Erik Florijn, William van Haaster, Wim Heij, Glenn Jansen, Fabian Klar, Maikel Lust, Joël Lutchman, Milou van Meijl, Saakje van der Meulen, Corrie van Moorsel, Arthur Oomen, Denise Remmers, Sander van Rhee, Elliot Schouten, Ilse van der Spek, Cedric Tan, Inge Veenbrink en Matthijs Venema.

Op 26 mei 2023 legden 28 geslaagden de eed af:

Abdelhay Achahbar, Dian Arts, Marien van den Berg, Vicky van Bergen, Nathalie Blanca, Evelien Boerkamp, Ryan Boom, Musa Bozlak, Jan Brakenhoff, Rein Brouns, Lauri van Delft, Sebastian Demper, Jurgen Derks, Anouk van Gemert, Jaco de Jong, Merel Kuijer, Zwaak Mamound, Stefan Oostdam, Devika Ramgoelam, Jason Ramkisoen, Fabienne Romeijnders, Marcel van Soelen, Niels Terlouw, Anne Tulen, Heidi Versteeg, Julia Vos, Alisa Weggelaar-Van Der Ende en Steven Wilbrink.

In de vorige editie van Accountant zijn nut en werking van de Public Interest Oversight Board (PIOB) toegelicht. Nu is het tijd voor een beschouwing van The International Forum of Independent Audit Regulators (IFIAR). Martijn Duffels, voormalig AFM-toezichthouder en nu senior vaktechnisch medewerker bij de NBA, heeft ruime ervaring binnen IFIAR.

TEKST LUC QUADACKERS BEELD MICHEL TER WOLBEEK

Kruisbestuiving tussen toezichthouders

Er bestaat nog regelmatig verwarring over de term regulator. Dat klinkt in Nederland als 'regelgever', wat dan weer lijkt op *standard setter*. Hoe zit dat nu eigenlijk? "Regulation is een breed begrip, dat zowel het zetten van standaarden als het houden van toezicht omvat. Misschien is 'reguleren' dus een betere vertaling", aldus Martijn Duffels. "Voor IFIAR is de toezichtstaak het belangrijkste: het toezien op de accountantsprofessie. In een aantal gevallen, bijvoorbeeld in de Verenigde Staten en Frankrijk, is de toezichthouder tevens de *standard setter*. In andere landen, zoals in Nederland, zijn de professionele instituten de *standard setter*. En bijvoorbeeld in Canada heb je zelfs een aparte zelfstandige *audit standard setter*, een aparte toezichthouder en een apart professioneel orgaan. Het wisselt dus per land. De handigste interpretatie is om de regulator te zien als de toezichthouder. Dat geldt in feite binnen het hele financiële toezicht, niet alleen binnen de accountancy."

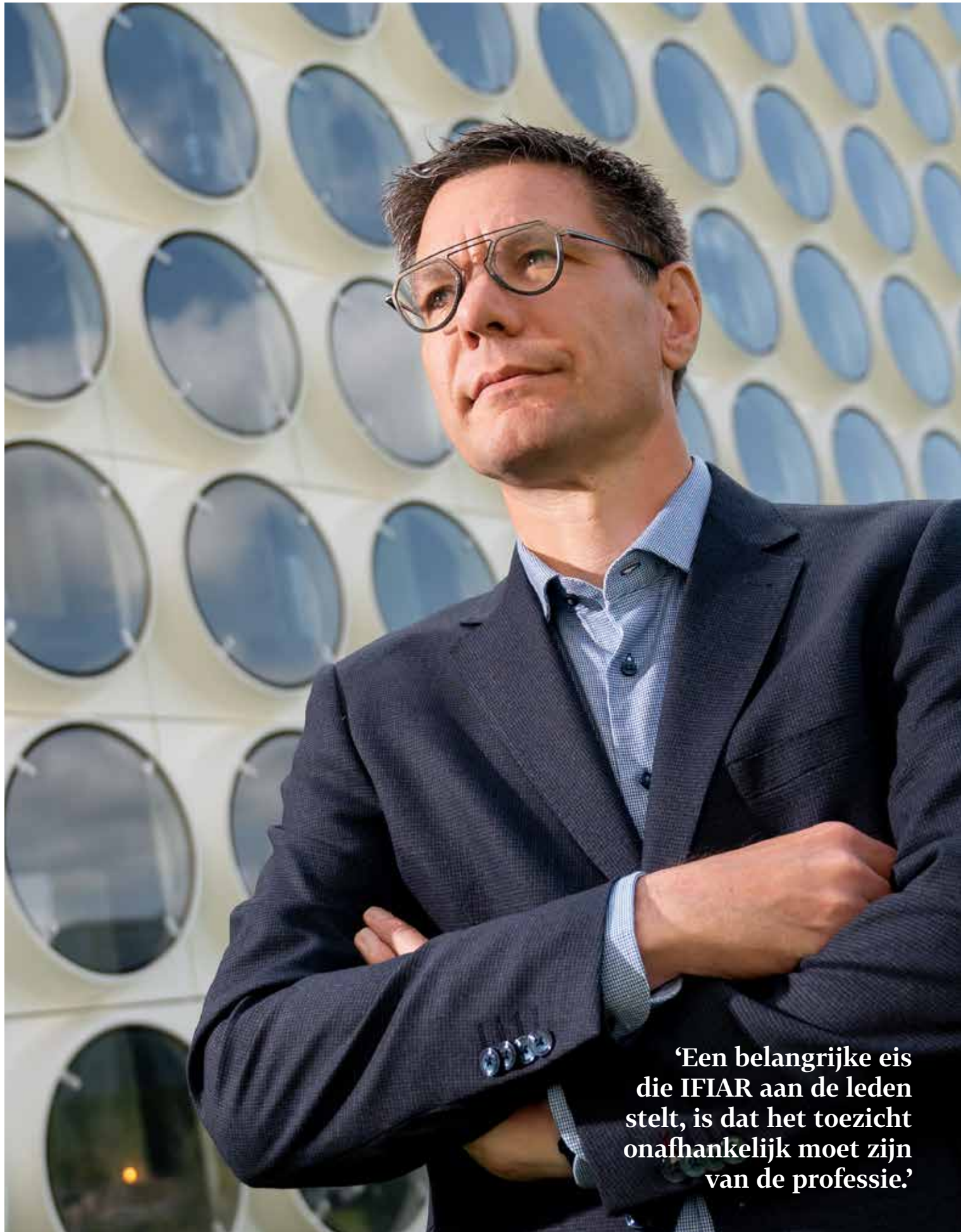
Samenwerkingsverband

IFIAR is een wereldwijd samenwerkingsverband van ruim vijftig toezichthouders op accountantsorganisaties. In principe zijn de grote gevestigde landen lid. Een belangrijke eis die IFIAR aan de leden stelt, is dat het toezicht onafhankelijk moet zijn van de professie. Dat betekent voor een aantal landen dat ze zich nog niet kwalificeren als onafhankelijk. IFIAR is begin deze eeuw ontstaan toen de onafhankelijke toezichthouders zijn opgericht. De PCAOB was een van de eerste, naar aanleiding van de Sarbanes-Oxley Act. De AFM kreeg in Nederland de formele toezichtstaak, in 2006. De toezichthouders traden in die beginperiode met elkaar in overleg om, ieder op grond van nationaal recht, toezicht te houden op de accountantsprofessie. Nederland was hierbij vanaf het prille begin aanwezig, ook bij de *round table* die voorafging aan IFIAR. Duffels: "Het voornaamste doel van het oprichten van IFIAR was kennisuitwisseling tussen de toezichthouders.

En dat gebeurt nog steeds. Er is jaarlijks een *inspection workshop*, die puur is gericht op kennisuitwisseling. Daarnaast ging het om leren van elkaars ervaringen. In de loop der tijd is nog een belangrijke tak toegevoegd, namelijk het beïnvloeden van de regelgevende organen (de IAASB en IESBA), het beïnvloeden van de grote kantoor-netwerken en het ophalen van kennis bij *global investors* en andere stakeholders." →

CV

Martijn Duffels is sinds 1 maart 2023 senior vaktechnisch specialist bij de NBA. Vanaf 1994 werkte hij achtereenvolgens als senior-controleleider bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat en als senior toezichthouder bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Vanuit de AFM was hij bij IFIAR onder andere voorzitter van de International Coordination Working Group en de Standards Coordination Working Group.

‘Een belangrijke eis die IFIAR aan de leden stelt, is dat het toezicht onafhankelijk moet zijn van de professie.’

‘Het toezicht op accountantsorganisaties is nationaal georganiseerd. Dat is anders dan in de rest van de financiële wereld.’

IFIAR heeft zich dus van een relatief intern gericht forum ontwikkeld naar een extern gericht forum. Het forum heeft geen formele macht, maar het aan boord hebben van de belangrijkste wereldwijde toezichthouders leidt wel tot een gezagspositie. “Er wordt dus zeker geluisterd”, aldus Duffels.

Corvee

IFIAR is een ledenorganisatie die wordt geleid door een *chair*, een *vice-chair* en een *board*. De board komt twee à drie keer per jaar bijeen en heeft daarnaast een aantal online vergaderingen. De board heeft in totaal zestien leden. Acht leden hebben automatisch zitting op grond van de omvang van hun organisatie, de omvang van de kapitaalmarkt en hun bijdrages aan IFIAR (bijvoorbeeld in de *working groups*). De acht overige leden worden telkens voor een termijn van vier jaar gekozen. “In 2017 kreeg Nederland een vaste stoel in de board”, vertelt Duffels. “In de tweede ronde verworven we een plek door kandidaatstelling. Hoewel het voor een deel een prestigekwestie is, wil je daar ook gewoon graag aan tafel zitten om betrokken te zijn bij de agenda, besluitvorming en prioriteitenstelling. Je wilt de goede mensen op de

goede plek hebben en de activiteiten moeten liefst passen bij wat jouw land goed accountantstoezicht vindt.” Bijvoorbeeld als het gaat om duurzaamheid, legt hij uit. “Landen zitten op dat gebied heel verschillend in de wedstrijd. Europa is er zeer actief mee, maar in de VS woedt een groot debat over de grondwettelijkheid van een SEC-voorstel op dat terrein. De PCAOB is zelfs nog niet in beeld bij de vraag of die moet gaan toezien op assurance op duurzaamheid. Dan moet je als board toch een positie bepalen. Enerzijds is IFIAR dus een vereniging met besturen als ‘corveetaak’, maar tegelijkertijd moet het wel goed gebeuren. Als leidinggevende gaan die dingen nu eenmaal beter dan roepen vanaf de zijlijn.” Zo heeft IFIAR in 2021 het rapport *Internationally Relevant Developments in Audit Markets* gepubliceerd. “De AFM trok daarvoor de kar”, aldus Duffels. “Wij vonden het belangrijk om, in navolging van het eerdere kwetsbaarhedenrapport van de AFM, breder te laten zien dat een aantal zorgen in veel landen spelen. Zoiets gaat niet vanzelf. Je moet zelf naar voren stappen om dat gerealiseerd te krijgen.”

RELATIE MET PIOB

Zoals in de vorige Accountant werd toegelicht, is de Public Interest Oversight Board (PIOB) verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de procedures van het regelgevingsproces van de International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) en de International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA).

De IAASB produceert de International Standards on Auditing (ISA's) en de IESBA verzorgt de Code of Ethics for Professional Accountants. De PIOB wordt aangestuurd door de Monitoring Group, waarin de grote wereldwijde *regulatory bodies* zijn vertegenwoordigd, onder andere IFIAR. IFIAR heeft bovendien een rechtstreekse dialoog (op werkniveau) met de standard setters en met de PIOB, om te bespreken wat de toezichthouders vinden van de standard setting-processen die gaande zijn en waar verbeterpunten bestaan. IAASB en IESBA doen ook actief outreach naar IFIAR over de diverse projecten.

Serieuze setting

IFIAR houdt jaarlijks een driedaagse plenaire bijeenkomst voor alle leden. Uiteraard met aandacht voor administratie en organisatie, maar ook met *break-out*-sessies over specifieke thema's. Er is ook steeds meer externe *outreach*. “De ceo's van de zes grootste kantoornetwerken zijn ook aanwezig, ieder voor een presentatie en een interview van ongeveer een uur. Het gaat daarbij bijvoorbeeld over kwaliteitsverbeteringen die ze doorvoeren en de belangrijke issues die spelen.” Duffels vindt het “interessant” om te zien dat een ceo met vijftig toezichthouders tegenover zich leidt tot een zeer serieuze setting. “Zo zal de sessie met de ceo van EY zeer interessant zijn, zeker in het licht van de recente ontwikkelingen rondom project Everest. Ook worden de resultaten van de IFIAR-survey besproken en vindt bijvoorbeeld discussie plaats over het multidisciplinaire danwel audit-only-model, zonder dat IFIAR daarover duidelijk een positie inneemt.”

Working groups en task forces

IFIAR werkt met vijf *working groups* en drie *task forces*. Een van de meest invloedrijke *working groups* is de Global Audit Quality Working Group, waarvan de tien grootste IFIAR-leden onderdeel uitmaken. Deze *working group* heeft twee keer per jaar een intensieve dialoog met elk van de big six-netwerken. Daarbij zijn van ieder netwerk de *global heads of audit* aanwezig en enkele andere leidinggevende partners. “De gesprekken zijn op dit moment gericht op de implementatie van de International Standard on Quality Management 1 en op kernissues rondom auditkwaliteit, bijvoorbeeld de rol van de accountant bij fraude: Hoe zorg je ervoor dat in alle audits consistent frauderisico-analyses doet?” Dat onderwerp heeft ook grote

JAARLIJKSE SURVEY

IFIAR is het meest zichtbaar met de Annual Inspection Findings Survey.

Deze bevat een samenvatting van de resultaten van het nationale toezicht door de leden. Toen IFIAR begon met de survey, bevatte bijna de helft van de door IFIAR-leden geïnspecteerde klantdossiers majeure fouten. Dat was niet houdbaar. Na enkele rapporten is in dialoog met de sector afgesproken dat het beter moest en foutreductie moest plaatsvinden, aan de hand van te behalen doelen. In de survey wordt steeds gerapporteerd over de voortgang.

aandacht van de AFM, stelt Duffels, waarbij vragen worden gesteld als: Welke maatregelen zijn getroffen in uw stelsels?; Hoe ziet u daarop toe?; Hoe meet u dat?; Hoe stuurt u bij?; Wanneer moet verplicht de fraudedesk worden ingeschakeld? "Dat IFIAR vragen stelt aan de leiding van de kantoornetwerken zorgt ervoor dat de nationale kantoren in de afzonderlijke landen ook aan de slag gaan met die vragen. De organisaties worden zo geprikkeld om actie te ondernemen."

Geen moedermaatschappij

Volgens Duffels werkt IFIAR naar behoren, binnen de mogelijkheden die er zijn. "Het formele kader rondom accountantsorganisaties is dat het toezicht nationaal is georganiseerd. Dat is anders dan in de rest van de financiële wereld. Zo is er voor elke bank een toezichthouder die het geheel overziet in het vestigingsland van de moeder, naast de toezichthouders in de diverse landen. Dat kennen we bij het toezicht op de accountantscontrole nog niet. Dat brengt beperkingen met zich mee, bijvoorbeeld op het gebied van het delen van informatie. Toezichthouders mogen buiten Europa geen detailinformatie delen. Als je niet goed over de details kunt spreken, beperkt dat de effectiviteit." Gelukkig voert IFIAR een stevige dialoog met de

kantoornetwerken en standard setters, stelt Duffels. "Er is ook een goedlopend feedbackmechanisme vanuit de standard setters, waaruit blijkt wat er al dan niet is overgenomen uit de commentaren die IFIAR aanlevert. IFIAR is nu overigens sterk gericht op de big six-kantoornetwerken. Ze zouden ook naar andere netwerken kunnen gaan kijken."

Spiegel

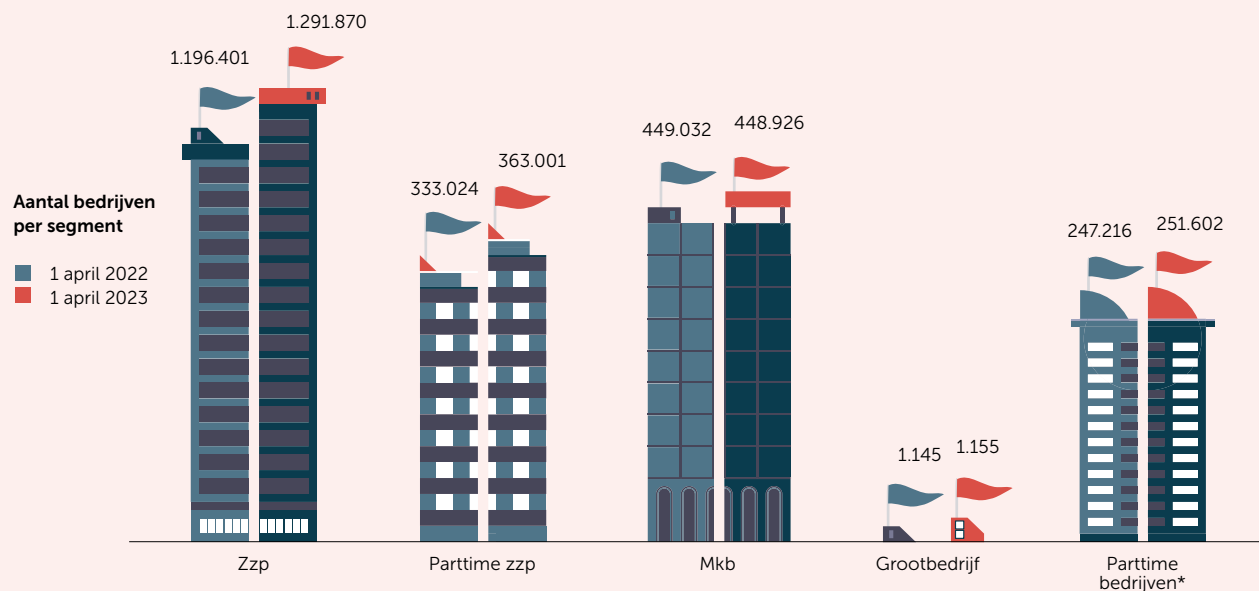
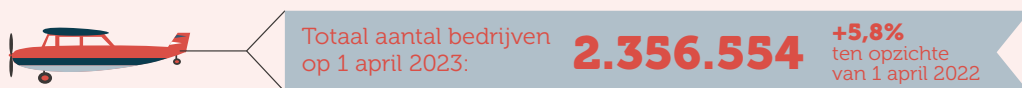
Wat merken we in Nederland van IFIAR? Duffels: "Door de samen-

werking van toezichthouders in IFIAR bestaat een bepaalde kruisbestuiving, waardoor die elkaar beïnvloeden om een soort gezamenlijke lat te hebben. De AFM is hierbij een van de meer vernieuwende toezichthouders. Maar ook het AFM-toezicht wordt door het contact via IFIAR uitgedaagd en *gebenchmarkt* om op steeds betere manier om te gaan met het toezicht. Landen houden elkaar dus een spiegel voor, die gelukkig ook regelmatig wordt gebruikt." ←

BECIJFERD: STAND BEDRIJFSLEVEN

De coronapandemie, oorlog in Europa, hoge inflatie, duurzaamheidseisen, een krappe arbeidsmarkt: ondernemingen maken turbulente tijden door.

Bedrijvendynamiek

* Parttime bedrijven: valt niet in één van de andere segmenten, doordat vaak geen werkzame personen zijn opgegeven in het Handelsregister.

Bron: Kamer van Koophandel

Starters

75.825
starters 2023 Q1

+12,6%
ten opzichte
van 2022 Q1

Sectoren met grootste groei aantal starters

1. Horeca (+29%)
2. Detailhandel (+26%)
3. Zakelijke diensten (+22%)

Stoppers

46.205
stoppers 2023 Q1

+15,2%
ten opzichte
van 2022 Q1

Sectoren met grootste groei aantal stoppers

1. Gezondheid (+33%)
2. Land- en tuinbouw (+29%)
3. Bouw (+29%)

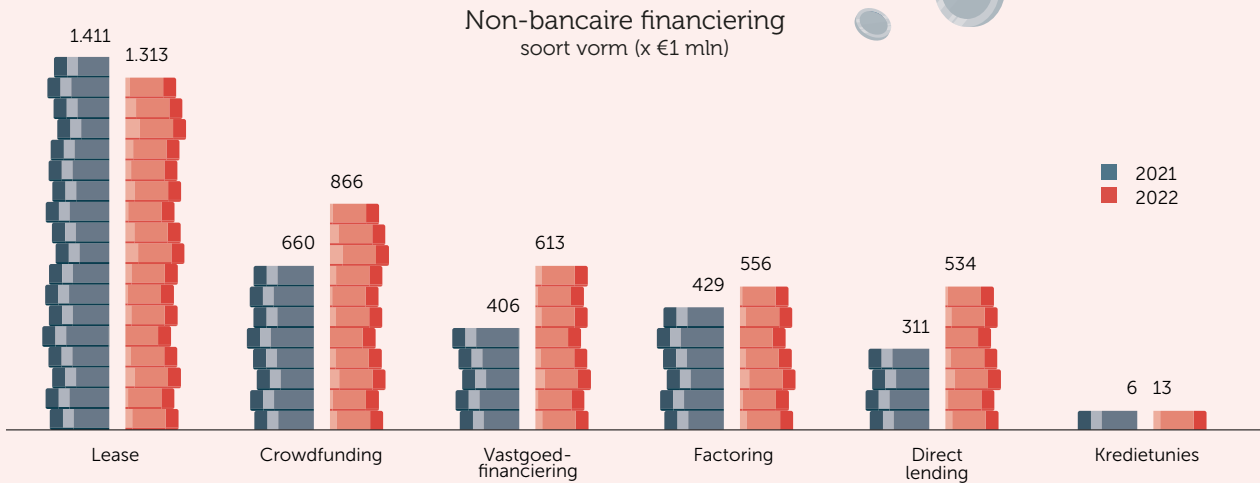
Bron: Kamer van Koophandel

Non-bancaire financiering

Non-bancaire financiering 2022:

€3.9 miljard

+21%
ten opzichte
van 2021

Bron: Stichting MKB Financiering

Totaal verstrekte financiering aan **mkb tot € 250.000** bestaat voor **45 procent** uit non-bancaire financiering.

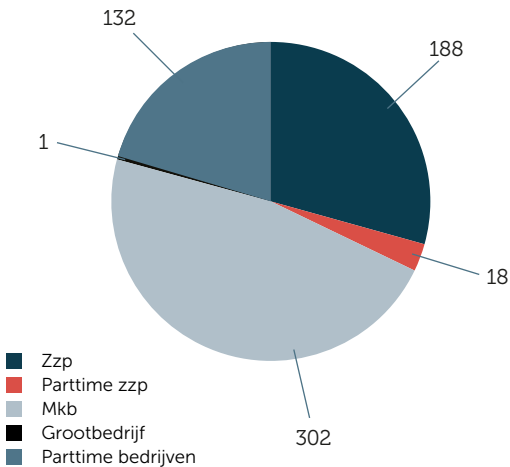
Faillissementen

641

faillissementen 2023 Q1

+57%
ten opzichte
van 2022 Q1

Faillissementen per segment 2023 Q1

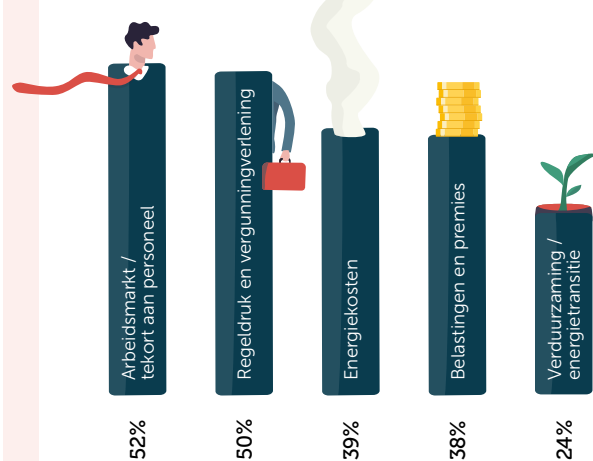
Bron: Kamer van Koophandel

Ondernemingsklimaat

62%

van de bedrijven geeft aan dat het ondernemersklimaat de afgelopen vijf jaar is verslechterd.

Top 5 grootste zorgen

Bron: Peiling ondernemingsklimaat VNO-NCW en MKB-Nederland

ROLF VAN DER STEEG EN SYBREN CHRISTIANS,
TRAINERS BIJ FISCOUNT

“DUURZAAMHEID BIEDT MKB-ACCOUNTANT EXTRA ADVIESKANSEN”

Het onderwerp duurzaamheid mag bij mkb-accountants meer gaan leven, stellen Rolf van der Steeg en Sybren Christians, beiden trainer, en respectievelijk accountant en fiscalist bij Fiscount. “Voor veel mkb-accountants lijkt het nu misschien nog een ver-van-hun-bedshow, maar de duurzaamheidswetgeving voor grote bedrijven werpt zijn schaduw vooruit. Deze bedrijven kunnen en zullen de komende jaren strengere duurzaamheidseisen gaan stellen aan onder andere hun toeleveranciers; het mkb. Voor mkb-accountants brengt deze transitie extra advieskansen met zich mee.”

ESG-wetgeving en de CSRD zijn toch meer bestemd voor het grootbedrijf en controlerend accountants? Dat is wat te kort door de bocht, constateren beide trainers. Van der Steeg: “Het onderwerp lijkt op dit moment nog ver af te staan van mkb-accountants, maar het komt juist al heel dichtbij. Grote ondernemingen gaan de komende jaren in hun keten uitvragen of hun toeleveranciers of samenwerkingspartners voldoen aan de duurzaamheidseisen die zij stellen of gaan stellen. Dat zijn vaak mkb-bedrijven. Denk aan wat bedrijven uitvragen bij aanbestedingen of aan de vereisten die lokale en regionale overheden aan mkb-ondernemers opleggen. Daarin vragen zij mkb-ondernemers om te rapporteren over de wijze waarop zij omgaan met vereisten op het gebied van milieu, sociale werkomstandigheden en governance, ESG. Veel mkb-ondernemers weten niet precies hoe

ze dat correct kunnen aanpakken, welke data ze precies nodig hebben en hoe ze die efficiënt uit hun systemen kunnen halen. Op zo’n moment kloppen ze dus bij hun accountant aan met de vraag: Hoe moet ik hiermee omgaan?”

KANSEN IN DUURZAAMHEIDSADVIES

Christians: “Ik heb de indruk dat het mkb afwachtend is omdat het onderwerp duurzaamheid nog door veel subjectiviteit omgeven wordt. ‘Zolang zo’n discussie rondom stikstof niet is uitgekristalliseerd, wat moet ik er dan mee?’ Als je afwacht, dan beweeg je niet. Door je wel in duurzaamheid te verdiepen sorteert je voor op de toekomst. Kijk eens naar de mogelijkheden om je businessmodellen te verduurzamen, betrek je collega’s daarbij op elk niveau binnen je bedrijf. Beloon de goede, duurzame ideeën.

Vergeet ondertussen niet dat het financieringslandschap ook transformeert. Banken kijken steeds kritischer naar bedrijven die niet duurzaam genoeg opereren en passen hun rentetarieven en voorwaarden daarop aan. Je kunt als mkb-accountant ondernemingen helpen met verduurzamen. Bijvoorbeeld door eerst in kaart te brengen op welke onderwerpen binnen milieu, sociaal en governance zij de meeste impact maken. Daarna volgt stap twee: kan er met andere grondstoffen worden gewerkt, is groener transport haalbaar, hoe kunnen we een inclusievere werkgever worden, voor welke duurzaamheidssubsidies komen we in aanmerking? Enzovoorts. Ook wij kijken nadrukkelijk naar mogelijkheden om de footprint van Fiscount te minimaliseren. Onder andere door ons wagenpark te vergroenen, ons pand te verduurzamen én door

Sybren Christians (l) en Rolf van der Steeg (r)

duurzaamheid prominent op de agenda te houden.”

CONCRETER DAN OOIT

Duurzaamheid wordt in het mkb concreter dan ooit, waardoor er ook voor de mkb-accountant kansen ontstaan om nieuwe dienstverlening aan te bieden. Christians: “Een mkb-ondernemer die ouderschapsverlof ingeregeld wil hebben of een subsidieaanvraag wil doen, wil geholpen worden.” Ook bij duurzaamheidsverslaggeving liggen er kansen en uitdagingen, benadrukt Van der Steeg. “Je hebt namelijk met dubbele materialiteit te maken: impactmaterialiteit en financiële materialiteit. Enerzijds gaat het dan over de mogelijke positieve en negatieve materiële impact van de onderneming op het milieu en de maatschappij, inside

out. Anderzijds gaat het over het materiële effect van duurzaamheidsgerelateerde risico’s, zoals water- of droogteschade, outside in, en over de kansen die financieel van aard zijn. Die elementen kun je doorrekenen.”

VERSTANDIG OM TE VERDIEPEN

Volgens beide trainers doet de mkb-accountant er goed aan om zich verder te verdiepen in duurzaamheid. Van der Steeg: “Het vakgebied is volop in beweging, volg de ontwikkelingen daarom goed. Zo ben je voorbereid als jouw klant hierover met vragen komt.” Fiscount heeft hiervoor specifiek een praktische training ontwikkeld, die aansluit op het verplichte PE-onderwerp duurzaamheid. Ook maken deelnemers tijdens de training een persoonlijk

ontwikkelingsplan voor hun PE-portfolio. Christians: “In de training maken we het begrip duurzaamheid zo concreet mogelijk. Welke wetgeving is er en/of komt eraan? Wat wordt precies verstaan onder duurzaamheidsverslaggeving? Waar en hoe raakt dit het mkb? Waarom komt dit op het bordje van de accountant? Hoe stimuleer je duurzaamheid bij je mkb-klienten? Is dit werk rendabel in je kantoorpraktijk? Zijn er modellen en formats waarmee je morgen concreet aan de slag kunt? Dat soort vragen behandelen we aan de hand van praktische voorbeelden.”

Wil je meer weten over de training duurzaamheid?

Kijk op <https://www.fiscount.nl/fiscount-duurzaamheid/>

BRONNEN

We gaan die kant op...

In de afgelopen maanden verschenen er een paar interessante boeken over leiderschap. Er zijn hele bibliotheken volgeschreven met dit soort boeken, maar deze keer hebben we een mooie combinatie van twee boeken over de theorie en twee boeken van voormalige ceo's die hun ervaringen op schrift stelden. Voor deze ene keer in *Accountant* een heuse leiderschapsspecial dus.

En we beginnen met de bekendste naam: Jeroen van der Veer. De voormalig ceo van Shell en daarna onder andere president-commissaris bij ING en Philips. Hij stond vaak genoeg in het brandpunt van de belangstelling en kreeg - zeker in zijn rol als commissaris - een beetje het imago van het 'vleesgeworden *old boys network*'. *Lessen in leiderschap* is de 'bescheiden' ondertitel en volgens de achterkaft "een *must-read* voor leiders in de dop". Grote woorden en niet helemaal onterecht, want Van der Veer heeft wel een en ander meegemaakt natuurlijk. Zoals onderhandelingen met Rusland over een groot gasproject, crisiscommunicatie rond de salarisverhoging van ING-topman Hamers (in Van der Veers woorden "goed plan, slecht gecommuniceerd") etc.

Al snel wordt in het boek duidelijk dat Van der Veer van duidelijkheid houdt; geen ingewikkelde *company slogans*, focus op de business zelf; er moeten immers centjes worden verdiend. Dit uit zich ook in zijn schrijfstijl, *to-the-point* en direct. En op meer dan één plek in het boek komen we een uitspraak tegen die best wel typisch is voor hem: "Please update your cv."

Verder komen we speciale aandacht tegen voor 'cultuur en gedrag', 'omgaan met de media' en zo wordt het hele veld van een ceo wel bestreken. Of het boek echt lessen in leiderschap bevat mag de lezer zelf uitmaken; in elk geval leren we Van der Veer in dit boek kennen zoals zijn reputatie ook al is: kort, krachtig en zakelijk.

Kok

Dan is boek nummer twee toch heel wat makkelijker in de omgang. Geschreven door de Belgische journalist Filip Michiels over de Nederlandse topman Bessel Kok, die in Nederland echter knap onbekend is. Zijn carrière speelde zich namelijk vooral in België af, als ceo van Swift (faciliteren van internationale betalingen) en later van telecombedrijf Belgacom. Momenteel is hij nog betrokken bij de professionele wielploeg van Quickstep en met topschaken heeft hij ook wat. Dat klinkt al heel anders dan Van der Veer en de schrijfstijl van het boek over Kok is ook radicaal anders; de leuke en smeulige details spatten van de pagina's. Zoals bijvoorbeeld het verhaal over Sonia, een stripteasedanseres die door Kok werd meegenomen uit een nachtclub om de opening van het Swift schaaktoernooi op te vrolijken en met haar perfect Engels Koks zakenpartners - die haar 'echte' beroep niet kenden - uit haar hand liet eten. Het hele verhaal kwam later in de pers, de poppen gingen dansen en Kok heeft een speciale *board meeting* over dit voorval overleefd. Ziet u Jeroen van der Veer dit doen?

Verschillend

Zowel in schrijfstijl, levenswandel en persoonlijke ontboezemingen twee totaal verschillende boeken, maar beide gelukkig wel met de nodige toegevoegde waarde. De ratio zegt dat bij Van der Veer wat meer zakelijke inhoud te halen is voor de leiders in spe. Maar als we leiderschap ook definiëren in termen van *human interest*, dan wint Kok weer met grote voorsprong.

Stippen we kort boeken nummer drie en vier nog even aan. Hele andere kost. Zo behandelt Joost Kampen de theorie en wetenschappelijke inzichten van destructief leiderschap. Qua schrijfwijze en inhoud wat zwaarder.

Bijzonder actueel is 'Het waait niet vanzelf over'. Een boek over leiderschap in een bepaalde context; praktische tips hoe te handelen bij ongewenst gedrag.

Beschrijvingen wat ongewenst gedrag is, hoe het te herkennen en wat er met daadkrachtig leiderschap tegen te doen is. Bijzonder nuttig dus en speciale aandacht voor de epiloog van dit boek; de smoezenlijst & weerleggingen.

Jeroen van der Veer: Van A naar B - lessen in leiderschap. Prometheus 2023, ISBN 978 90 446 5063 1

Filip Michiels: Chaos en charisma - het succesverhaal van Bessel Kok. Ertberg 2022. ISBN 978 94 64369 65 6

Joost Kampen: Destructief leiderschap - theorie en praktijk van leiders in verwaarloosde organisaties. Boom 2023. ISBN 9789024451715

Natasja van Schaik: Het waait niet vanzelf over - handvatten voor daadkrachtig leidinggeven bij ongewenst gedrag. Boom 2023. ISBN 9789024450794

Van winst naar waarde

Frank Peters is geen onbekende in de kolommen van deze rubriek. Eerder is in 2021 een korte recensie gepubliceerd van een boek over ethisch leiderschap 'Het goede doen als niemand kijkt'. Vrijelijk geredeneerd ligt dit boek wel een beetje in het verlengde daarvan.

Goed leiderschap vandaag de dag betekent onder andere de nodige aandacht voor duurzaamheid.

En dat - in een brede context - is het onderwerp van deze publicatie. Als u als accountant de actualiteit goed volgt, bent u ondertussen waarschijnlijk wel bekend met de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) vanuit de EU. Enkele jaren geleden bekend als 'niet-financiële informatie' spreken we momenteel over *reporting on environment, social en governance* (ESG). In dit krachtenveld kunnen bedrijven niet solo opereren, maar is een stevige en inhoudelijke dialoog met alle stakeholders een vereiste.

Peters beschrijft deze ontwikkeling van stakeholderkapitalisme en geeft handvatten om stakeholders bij de bedrijfsvoering te betrekken. Mooi gezegd 'stakeholder engagement op de lange termijn', daarnaar zijn we op zoek.

Frank Peters: Van winst naar waarde - door stakeholder engagement naar langetermijnwaardcreatie.

Boom 2022. ISBN 97890244507322022, ISBN 9789461265210

ELLY'S BOEKBLOG

De consultancy: een existentiële bedreiging

Consultants zijn onbetrouwbare graaiers, stelt econome Mariana Mazzucato in haar nieuwste boek 'De consultancy industrie'. Oh?

Mazzucato laat zien hoe de 'consultocracy' de macht bij de overheid én het bedrijfsleven in handen heeft en waar egoïsme en kortetermijndenken overheersen. Daardoor zijn de nieuwe 'klimaatconsultants' een existentiële bedreiging, stelt ze. De oorspronkelijke titel, *The Big Con*, verwijst niet alleen naar de zeven grote consultancy-organisaties (McKinsey, Bain, BCG, PwC, Deloitte, EY en KPMG), maar ook naar een grote truc, naar oplichterij door vertrouwen te wekken. De *big con* verdienen veel geld maar leveren nauwelijks waarde, alleen een illusie ervan. Hun adviezen hebben allereerst tot doel hun eigen positie en hun eigen markt (multinationals) te bevoordelen en zijn daarna pas gericht op hun opdrachtgever en heel misschien op de maatschappij. Daarbij worden enorme *fees* gevraagd, met uitsluiting van alle aansprakelijkheid. En ze zijn enorm machtig geworden, waarbij ze bij overheidsopdrachten vaak beleid maken én uitvoeren én ervan profiteren; ze zijn opdrachtgever én opdrachtnemer. Plus: De accountants worden gecorrumpeerd door hun consultancytakken: de meeste schandalen ontstaan door (vermeende) belangenverstremgeling. En nu gaan de consultants adviseren over ESG, waarbij ze *tools* (onjuiste modellen, onvolledige rapporten) bieden die alleen afleiden en niet helpen. Vertrouwen we hen de oplossing toe voor de klimaatcrisis en ongelijkheid, terwijl ze met hun korte-termijn denken zelf hebben meegeholpen aan het ontstaan ervan?

Boeiend boek, scherp en cynisch, met veel voorbeelden en een prangende vraag als uitsmijter. Ik schrok ervan.

Mariana Mazzucato en Rosie Collington, De consultancy industrie, Uitgeverij Nieuw Amsterdam, 2023, ISBN 9789046831373

Elly Stroo Cloeck is project- en interimmanager GRC, audit en accountancy. Ze schrijft recensies en samenvattingen van managementboeken, te vinden op 1001managementboeken.nl.

Young profs vrezen extra werkdruk door duurzaamheidsinformatie

Jonge accountants ervaren nog steeds angst voor reviews door toezichthouder AFM, de NBA of de SRA, al neemt die vrees iets af. Ook zijn young profs bezorgd over de extra werkdruk als gevolg van duurzaamheidsverslaggeving. De coronapandemie heeft laten zien hoe belangrijk 'fysiek' samenwerken is voor de ontwikkeling van jonge accountants.

Dat blijkt uit het jongste rapport van de NBA Young Profs 'Opvattingen over het accountantsberoep', gebaseerd op een enquête onder ruim zeventuizend jonge (aankomend) accountants en gesprekken met betrokkenen. Doel is om belangrijke trends te duiden en daarover aanbevelingen voor de sector te doen.

Samenwerken

De coronacrisis leerde hoe belangrijk 'fysiek' contact met collega's is, in het bijzonder voor young professionals, aldus het rapport. Het samenwerken op kantoor of op locatie bij de klant is cruciaal voor de ontwikkeling, verbinding, gezelligheid en mentale gezondheid van jonge beroepsgeenoten. Belangrijk daarbij is ook dat ervaren collega's niet alleen thuiswerken, maar hun minder ervaren collega's kunnen bijstaan.

Tegelijk zijn de young profs positief over het kunnen thuiswerken, wat zorgt voor meer flexibiliteit, minder reistijd en een positief effect kan hebben op de werkdruk.

Duurzaamheid

De recente ontwikkelingen in wet- en regelgeving op het gebied van duurzaamheidsverslaggeving leidt tot een enorme toename van het werk van accountants, stellen de young profs. De young professionals willen deze belangrijke taken uitvoeren, maar hebben wel zorgen over extra werkdruk en over de aantrekkelijkheid van de opleiding.

Het verder stapelen van onderwerpen in de basisopleiding door het toevoegen van duurzaamheidsvakken vinden de young profs "zeer onverstandig". Zij pleiten voor het omvormen van de opleiding tot een basisopleiding en daarna specialisaties. Ook de invulling op de werkvloer rondom duurzaamheid behoeft nog verbetering.

In vergelijking met het vorige onderzoek van de young profs zijn verbeteringen waarneembaar als het gaat om ethiek, cultuur en gedrag. Young professionals zijn positief over de diversiteit op de werkvloer. De angst die wordt ervaren voor reviews neemt af, maar is nog wel te veel aanwezig, aldus het rapport; met name voor reviews vanuit de NBA, SRA en AFM.

Doorstromen

Gebrek aan persoonlijke ontwikkeling is een veel genoemde reden om het beroep te verlaten. Jonge accountants hebben minder dan voorheen de ambitie om binnen hun organisatie omhoog te klimmen volgens de klassieke *up or out*-structuur, aldus het rapport. Mede gezien de toenemende werkdruk en krapte op de arbeidsmarkt pleiten de NBA Young Profs voor het "gangbaarder maken" van meer "zijwaartse doorstroommogelijkheden" binnen kantoren, om mensen te behouden.

Het young profs-rapport is op 9 mei 2023 aangeboden aan het NBA-bestuur en is beschikbaar via nba.nl.

Twee buitenlandse accountants leggen beroepseed af

Twee in het buitenland geschoolde accountants, Don Pintor uit de Filippijnen en Ana Chéu Guerra uit Portugal, legden op 21 april bij de NBA in Amsterdam de beroepseed af. Zij ontvingen van NBA-directeur Berry Wammes hun 'Verklaring van vakbekwaamheid'.

Er zijn in Nederland naar schatting zo'n achthonderd buitenlandse accountants werkzaam, afkomstig uit diverse landen binnen en buiten Europa, waar zij een opleiding tot accountant volgden en hun titel verkregen. Willen zulke accountants zich ook in het

accountantsregister van de NBA inschrijven, dan is een 'Verklaring van vakbekwaamheid' nodig. In een interview op nba.nl vertelt Don Pintor, director bij PwC, hoe hij vanuit een groot gezin op de Filippijnen uiteindelijk in Nederland terecht kwam.

Liane Vlaskamp nieuwe algemeen directeur NBA

Liane Vlaskamp wordt per 1 september 2023 de nieuwe algemeen directeur van de NBA. Zij volgt dan de huidige directeur Berry Wammes op, die een andere rol binnen de NBA gaat vervullen.

Liane Vlaskamp is sinds februari 2019 algemeen directeur Particulieren bij de Belastingdienst. Zij is registeraccountant en werkte onder meer als controlerend accountant, IT-auditor en accountant in business.

Volgens Vlaskamp spelen accountants een grote rol in het maatschappelijk en economisch verkeer. "De NBA faciliteert en ondersteunt hen daarbij. Daaraan bij te mogen dragen is een geweldige kans, die ik graag aan ga."

Berry Wammes gaf in het najaar van 2022 aan op afzienbare termijn te willen stoppen met zijn functie als algemeen directeur, maar nog wel actief te willen blijven binnen de beroepsorganisatie. Hij gaat zich in zijn nieuwe rol bezighouden met kennisdeling en kennisontwikkeling binnen het beroep.

Het bestuur van de NBA besloot eerder, vanwege de veranderingen waar de NBA en de sector voor staan, weer een tweehoofdige directie te benoemen. De directie zal straks bestaan uit een algemeen directeur en een operationeel directeur. Bij de werving van de nieuwe operationeel directeur zal Liane Vlaskamp ook worden betrokken.

Whitepaper NBA: Hoe te voldoen aan CSRD-vereisten

De NBA heeft een whitepaper uitgebracht over de impact van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) op grote ondernemingen en hoe hierop tijdig voor te sorteren. De publicatie biedt ook handvatten voor mkb-bedrijven en organisaties in de publieke sector.

Met de CSRD worden grote ondernemingen vanaf 2024 verplicht duurzaamheid in hun bedrijfsvoering te integreren, hierover te rapporteren en deze rapportage te laten controleren door accountants. Voor andere ondernemingen treedt de richtlijn in de jaren erna in werking.

Onder de CSRD neemt het aantal jaarverslagen met een duurzaamheidsverslag toe en daarmee ook de werkzaamheden van de accountant. Van de accountant wordt nu verwacht om niet alleen bij de continuïteit vooruit te kijken, maar ook met betrekking tot ESG-aspecten (Environmental, Social en Governance).

De whitepaper moet zorgen dat de accountant zelf hierop beter voorbereid is en het bedrijfsleven kan meenemen in deze voorbereiding. De publicatie eindigt met een concreet stappenplan, dat praktische handvatten biedt voor rapporterende organisaties. De uitgave is beschikbaar via nba.nl.

Team van Vrije Universiteit wint titel 'Auditors of the Future'

Een team van zes studenten van de Vrije Universiteit is winnaar van de eerste NBA-hackathon 'Auditing the Future'. Zes teams van universiteiten streden bij het event op 10 maart 2023 om de titel 'Auditors of the Future 2023'.

De Engelstalige accountancy challenge was gericht op WO-studenten die studeren in een financieel-economische richting. Teams van de Universiteit van Amsterdam, Universiteit Tilburg, Erasmus Universiteit, Vrije Universiteit, Nyenrode en Universiteit Maastricht namen bij de NBA deel aan de hackathon. Doel was om studenten te laten ervaren hoe divers het accountantsberoep kan zijn en met welke vragen accountants worden geconfronteerd. De teams presenteerden de resultaten van de voorgelegde casus aan een jury bestaande uit Eddy Vaassen (hoogleraar accountancy Universiteit Tilburg), Angelique Koopman (partner EY en docent aan Universiteit Tilburg), Aleks Kayhan (partner EY en bestuurslid NBA) en Iuliana Sandu (academic director data analytics Erasmus Universiteit). De jury prees het hoge niveau van de finalisten en riep uiteindelijk het team van de VU tot winnaar uit.

Arbeidsmarktcampagne

De hackathon, die voor de eerste keer werd gehouden, is onderdeel van de arbeidsmarktcampagne 'Accountancy iets voor jou'. Die campagne wordt door de NBA ingezet om jongeren enthousiast te maken voor het accountantsberoep. Dit voorjaar ontwikkelt de NBA samen met bureau Soapbox voor de Impact Challenge een nieuwe casus, die in het najaar van 2023 op de verschillende onderwijsinstellingen wordt ingezet. De lessen en colleges worden live in de klas verzorgd. Hiervoor maakt de NBA gebruik van een ambassadeursnetwerk van meer dan honderd enthousiaste accountants uit heel Nederland. Meer informatie is te vinden op accountancyietsvoorjou.nl.

'Accountant van de toekomst': werken aan een nieuw beroepsprofiel

De NBA startte in april jl. met een breed 'waardenonderzoek' onder NBA-leden en accountancystudenten die de praktijkopleiding volgen. Het onderzoek zorgt voor input bij de herijking van het beroep voor de toekomst.

Het NBA-waardenonderzoek is onderdeel van een breder programma 'Accountant van de toekomst', dat bestaat uit een herijking van maatschappelijk vertrouwen, het gezamenlijk vormgeven van de beroeps cultuur en vernieuwing van beroepsprofiel(en), opleiding en permanente educatie.

In het voorprogramma van de ledenvergadering van 12 juni 2023 worden de eerste resultaten gedeeld en toegelicht. Het programma moet uiteindelijk resulteren in de vaststelling van een nieuw beroepsprofiel, dat de basis vormt voor de inrichting van de opleiding, de permanente educatie en meer.

Expertgroep

De minister van Financiën en de NBA verleenden samen opdracht aan een 'expertgroep', die zich gaat buigen over een herijking van het beroepsprofiel van accountants en de accountantsopleiding. Als leden van de expertgroep zijn benoemd prof. dr. Leen Paape (emeritus-hoogleraar corporate governance aan Nyenrode) en prof. dr. Edith Hooge (hoogleraar onderwijsbestuur bij TIAS/Tilburg University). Secretaris is Margreeth Kloppenburg (zelfstandig adviseur, trainer en spreker).

De opdracht wordt uitgevoerd onder auspiciën van de Kwartiermakers toekomst accountancysector. De kwartiermakers verwerken het advies van de expertgroep in hun slotrapportage aan de minister van Financiën, die voor dit najaar is voorzien. Medio 2024 mag de ledenvergadering van de NBA zich uitspreken over een voorstel voor het nieuwe beroepsprofiel.

NBA gaat verhuizen

De NBA vertrekt per **13 juni 2023** uit Amsterdam.
Het huidige pand op de Zuidas wordt verruild voor een
kantoorgebouw naast het station van Hoofddorp.

Nieuwe adres: **Mercuriusplein 3 in Hoofddorp**

Bereikbaar via: 088 4960 301 / nba@nba.nl / www.nba.nl

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Brecht

Staff Assurance

“Toen ik bij CROP binnenliep,
voelde ik mij meteen thuis.”

de mensen maken **CROP**

CROP

accountants
& adviseurs

Grens wettelijke controles moet meegroeien met inflatie

De maximale grensbedragen voor verplichte wettelijke jaarrekeningcontrole moeten meegroeien met de inflatie, vindt de NBA. Anders worden te veel mkb-bedrijven controleplichtig, wat leidt tot lastenverzwaring.

De beroepsorganisatie publiceerde op de eigen website een standpunt hierover. Nederland hanteert de binnen Europa maximaal toegestane grensbedragen. Een onderneming is controleplichtig wanneer die op twee opeenvolgende balansdata voldoet aan twee of meer van drie vereisten: een omzet van meer dan twaalf miljoen euro, een balanstotaal van meer dan zes miljoen euro en gemiddeld vijftig of meer medewerkers in dienst.

De maximale grensbedragen zijn sinds 2013 niet meer aangepast. De Europese Commissie heeft de ruimte om de eisen eens in de vijf jaar aan te passen aan de inflatie. In 2018 is dat niet gedaan, maar in 2023 heeft de EC opnieuw de mogelijkheid om een aanpassing te doen.

Extra lasten

Met name de afgelopen jaren is sprake van sterke inflatie. Daardoor worden steeds meer

mkb-ondernemingen controleplichtig, hoewel ze oorspronkelijk niet binnen de scope van de wetgeving vielen. Dat zorgt voor extra administratieve lasten. Door verhoging van de grensbedragen kunnen deze mkb-ondernemingen langer onder een lichter administratief regime blijven vallen, aldus de NBA. Mkb-accountants zonder Wta-vergunning voor het verrichten van wettelijke controles kunnen zulke ondernemers zo ook langer van dienst zijn. Verhoging van de grensbedragen vermindert bovendien de druk op de toch al te kort schietende capaciteit aan controlerend accountants.

Accountant moet in aandeelhoudersvergadering heldere taal spreken

Accountants moeten in de aandeelhoudersvergadering heldere taal spreken, bij het toelichten van hun bevindingen bij de jaarrekening en het bestuursverslag. Dat stelt de NBA bij de publicatie van de geactualiseerde versie van Handreiking 1118, over het optreden van de externe accountant in de aandeelhoudersvergadering.

Belangrijke wijziging ten opzichte van de versie uit 2018 van de handreiking, is dat de NBA accountants vraagt om transparanter te zijn over de bevindingen van de accountant tijdens de controle. Tijdens de voorbereiding van de aandeelhoudersvergadering moet de accountant hierover afspraken maken met de voorzitter van de vergadering.

Bij het optreden in de AvA moet de accountant duidelijk maken aan welke onderwerpen door hem of haar

primair aandacht is gegeven bij de controle, zoals aan continuïteit en frauderisico's. Net als bij de kernpunten van de controle (*key audit matters*) gaat de NBA ervan uit dat de accountant zaken die worden gedeeld met de AvA, eerst heeft gedeeld met het management en de raad van commissarissen.

Heldere taal

"Met deze handreiking zet de sector een nieuwe stap op weg naar vertrouwen in het maatschappelijk

verkeer", aldus NBA-voorzitter Kris Douma. Hoewel de handreiking primair is bedoeld voor het optreden van accountants in de AvA van beursgenoteerde ondernemingen, raadt de NBA ook accountants in de mkb-praktijk aan de handreiking te gebruiken bij het geven van een toelichting op de controlewerkzaamheden.

De geactualiseerde versie van Handreiking 1118 is beschikbaar via nba.nl.

Een dilemma, zoals eerder aan NBA-leden voorgelegd via de DilemmApp, beschikbaar in de appstores voor Android en Apple. Meer dilemma's via nba.nl.

DILEMMA:

IN DE LUCHT HANGEN

U bent openbaar accountant. Uw klant maakt gebruik van een *cloud based* medewerkers-registratiesysteem, met data-opslag in het buitenland. Volgens de Nederlandse wetgeving is het niet toegestaan gegevens van werknemers in Amerika op te slaan zonder de juiste afspraken. Maar uw klant kan de gegevens-opslag niet verplaatsen, vanwege groepsbeleid en buitenlands recht en regelgeving.

Wat doet u?

1 U bespreekt het met de raad van commissarissen van uw klant.

2 U bespreekt het met de groepsaccountant.

3 U laat de klant overleggen met de Autoriteit Persoonsgegevens om tot een oplossing te komen.

4 Iets anders, namelijk...

Uitkomst

Optie 3 - 'Laat de klant overleggen met de Autoriteit Persoonsgegevens' - geniet bij de meeste deelnemers aan dit dilemma de voorkeur; 49 procent van de deelnemers koos hiervoor. Ook een aanzienlijk deel kiest voor de suggestie om in gesprek te gaan met de raad van commissarissen van de klant. En 16 procent brengt het te berde bij de groepsaccountant. Respondenten geven aan een en ander met de directie en het management te willen bespreken, om te kijken of hierover alsnog afspraken mogelijk zijn. In de reacties wordt ook een combinatie voorgesteld van overleg door de rvc en de klant met de Autoriteit Persoonsgegevens. Een opmerkelijke andere reactie: "Ik zou onderzoeken of het mogelijk is de Nederlandse wet- en regelgeving te ontwijken."

Hom of kuit?

De NBA bracht in april 2023 een publicatie uit onder de titel 'Hom of kuit; 25 dilemma's voor accountants'. Hierin zijn dilemma's uit de periode 2020 tot 2022 na te lezen, afgewisseld met een aantal interviews om het belang van de DilemmApp te duiden. De uitgave is beschikbaar via nba.nl.

Heeft u zelf een werkgerelateerd dilemma dat u graag (anoniem) wilt voorleggen aan anderen? Deel het via de DilemmApp en kijk hoe uw beroepsgenoten zouden handelen.

Steef Visser voorgedragen als NBA-bestuurslid

Het NBA-bestuur heeft Steef Visser medio april voorgedragen als nieuw bestuurslid. De ledenvergadering van de NBA stemt op 12 juni over zijn benoeming.

Vanwege het aflopen van de zittingstermijn van bestuurslid Ingrid Hems kan de ledenvergadering in juni een nieuw bestuurslid benoemen. Bij de werving voor de vacature is ingezet op een kandidaat met het profiel van een reguliere vergunninghouder.

Steef Visser RA is sinds 1979 werkzaam in de openbare accountantspraktijk en oprichter/partner van kantoor Visser & Visser, waarvan hij tot eind 2022 ceo was. Momenteel geeft Visser er leiding aan verdere uitbouw van de accountantspraktijk. Tot begin 2023 was hij voorzitter van de Commissie MKB van de NBA.

BELONING EUR 5.000,=

ACCOUNTANT GEZOCHT

Extendum ondersteunt 250 MKB-accountantskantoren door heel Nederland en zoekt hiervoor een ervaren accountant (AA of RA) die kantoren kan adviseren over organisatie, vaktechniek en compliance.

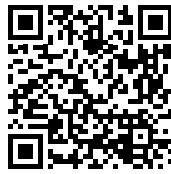
Kijk voor de uitgebreide vacaturetekst op www.extendum.nl/vacature

Ben jij die accountant of ken je die accountant?
Laat het ons weten en na een succesvolle sollicitatieprocedure ontvang je van ons EUR 5.000,=.

De voorwaarden staan vermeld op www.extendum.nl/vacature

Vacatures bij de NBA

Wil jij een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van het accountantsberoep? Kijk eens bij onze openstaande vacatures en wellicht word jij onze nieuwe collega!

Scan mij

Werken bij de NBA betekent:

- **Professionele ontwikkeling:** Werken in het centrum van nationale en internationale (beleids)ontwikkelingen en regelgeving op het gebied van accountancy.
- **Samenwerken en resultaatgerichtheid:** Binnen de NBA levert iedereen een actieve bijdrage aan een gezamenlijk resultaat of probleemoplossing.
- **Initiatief:** Er is volop ruimte voor eigen initiatief.
- **Werk-privé balans:** Werktijden zijn flexibel in te delen en thuiswerken behoort tot de mogelijkheden.
- **Goed salaris:** De NBA hanteert marktconforme salarissen en heeft goede overige arbeidsvoorwaarden.

Heb je vragen of wil je meer weten over werken bij de NBA?

Neem dan contact op met afdeling HRM: 088-4960 301 of mail naar hrm@nba.nl

www.nba.nl/vacature

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Wil jij toekomstgericht adviseren?

Ontdek dan de 3-daagse masterclass bedrijfsadviseur MKB

- ✓ Nieuwe advies inzichten
- ✓ Extra advies handvatten en modellen
- ✓ Meer advies inspiratie
- ✓ 100% toekomstgericht adviseren

**MKS
ACADEMY**

Scan voor
meer info

Jouw kantoorstrategie vernieuwen?

Ontdek het unieke RITT programma voor koplopers in de accountancy

- 1 RITT scan**
Met behulp van een scan leggen we samen in één dag het verbeterpotentieel binnen jouw kantoor bloot.
- 2 RITT traject**
Na deze scan wordt samen met jou een op maat gesneden traject uitgestippeld voor een gegarandeerde succesvolle implementatie.

RITT
VOOR KOPLOPERS
IN ACCOUNTANCY

Scan voor
meer info

IN HERINNERING RAFAEL VAN ALPHEN

(28 maart 1995 - 12 maart 2023)

Drs. Rafael Joseph Mathieu van Alphen RA werd geboren in Geleen, verhuisde met zijn ouders naar Bussum en daarna terug naar Valkenburg. Hij studeerde economie aan de universiteit van Maastricht en voltooide daar ook zijn opleiding tot registeraccountant. Sinds 2017 was hij werkzaam bij PwC in de assurancepraktijk, eerst in Maastricht en daarna binnen het kantoor van PwC in Amsterdam. Hij woonde in Den Haag en had plannen om met zijn vriendin Belle te gaan samenwonen in Utrecht.

Op 2 december 2022 overheersten trots en blijdschap, toen Rafael bij de NBA als jonge RA de beroepseed mocht afleggen. Hij had energie voor tien en haalde alles uit het leven. Als er iets geregeld moest worden, dan stond hij vaak als eerste op. Iemand die je graag vertrouwde en bij wie je je hart kon luchten, zo werd hij gekenschetst. Een heel sociaal mens en een vraagbaak voor velen.

Rafael was daarnaast een echte sportman, die veel fietste, voetbalde bij Quick 5, aan hardlopen deed en graag deelnam aan sporttoernooien; in zijn studietijd en ook later bij PwC. Tot de twaalfde maart van dit jaar. Tijdens het deelnemen aan de halve marathon CPC in Den Haag gaf zijn hart het op en mocht reanimatie niet meer baten. Bij zijn afscheid en begrafenis in Valkenburg op 18 maart waren meer dan 330 familieleden, vrienden, collega's en kennissen aanwezig. Rafael van Alphen werd maar 27 jaar.

IN MEMORIAM

Met leedwezen maakt het bestuur van de NBA melding van het overlijden van negen collega's.

- **Rafael Joseph Mathieu van Alphen RA**, 's-Gravenhage, overleden 12 maart 2023, 27 jaar
- **Frits Egbert de Jong AA**, Capelle aan den IJssel, overleden 26 april 2023, 78 jaar
- **Soen Tjoan Lim RA**, Driebergen-Rijsenburg, overleden 24 januari 2023, 94 jaar
- **Jacobus Wilhelmus Maas RA**, Breda, overleden 13 januari 2023, 77 jaar
- **Pieter Maaskant RA**, Ouddorp, overleden 28 februari 2023, 76 jaar
- **Alexander Frans Jan van Overmeire RA**, Leiderdorp, overleden 4 april 2023, 66 jaar
- **Hendrikus Cornelus Seelen AA**, Wassenaar, overleden 21 maart 2023, 89 jaar
- **Dionysius Everardus Johannes Stuifmeel AA**, Apeldoorn, overleden 6 oktober 2022, 68 jaar
- **Bob Wezenaar RA**, Apeldoorn, overleden 15 april 2023, 90 jaar

Nieuwe telefoonnummers NBA door verhuizing naar Hoofddorp

Sinds 29 maart jl. zijn alle telefoonnummers van de NBA gewijzigd. Dat heeft te maken met de verhuizing van de beroepsorganisatie van Amsterdam naar Hoofddorp.

Het centrale telefoonnummer van de NBA (voorheen 020-3010 301) is veranderd in 088-4690 301. Net als bij het centrale nummer blijven ook bij interne doorkiesnummers de laatste drie cijfers gelijk. De NBA verhuist per 1 juli 2023 naar kantoor Pharos in Hoofddorp; een verzamelgebouw met meerdere huurders. De NBA betreft hierin de eerste verdieping. Door de verhuizing is het 'oude' NBA-kantoor in Amsterdam in de tweede helft van juni niet meer te gebruiken voor vergaderingen.

Per saldo

MARC SCHWEPPE

Marc Schweppe is hoofdredacteur van Accountant en Accountant.nl.

Formulierenland

In het tv-programma *De Verwondering* hoor ik een inmiddels prominente huisarts vertellen over haar tijd als arts in opleiding en een bezoek aan een demente patiënt, samen met twee artsen. Bij binnenkomst in de kamer van de patiënt ziet de jonge huisarts direct dat deze is overleden. Maar de twee andere artsen storten zich eerst op de gegevens van de patiënt en beginnen aan de hand daarvan te overleggen over de behandeling. Pas minuten later richten zij zich tot de man zelf en zien dat behandelen niet meer nodig is.

We zijn een samenleving van (digitale) gegevens en formulieren geworden, waarin de mens soms wordt vergeten. Nederland telt meer dan een miljoen werknemers die met psychische klachten kampen, of het nou een *burnout* is of overspannenheid. Met een beetje pech belandt een overspannen werknemer nu bij zo'n kiloknaller uit de geestelijke gezondheidszorg, die iedereen wil kneden in de eigen digitale systematiek. Dus wordt de werknemer bestookt met genoeg digitale vragenlijsten en formulieren om op zichzelf al een *burnout* van te krijgen. Daar komt dan uit dat je baat hebt bij behandelingsmethode 23B. Gewoon een gesprek met als eerste vraag "Hoe gaat het met je?" zou toch beter zijn, denk ik dan.

Iedere beroepsgroep moet aan deze formulierenterreur. In het onderwijs en bij de politie zitten de schaarse medewerkers zich suf te tikken in knellende programma's. Elke door een arts verstrekte pil moet in het systeem, met passende codes en al. Wie online iets heeft besteld, krijgt naast een pakketje thuis ook een formulierestroom in de mailbox waarvan je akelig wordt. Tot en met de evaluatie achteraf: Of de levering van die inktcartridges voor jou net zo lekker was als voor de leverancier. Nog even en ook de brandweer moet eerst digitaal uw cliëntportaal aanmaken en daarin de status van uw melding registreren, voordat de auto met spuitgasten op weg gaat naar uw in brand staande keuken.

Accountants zijn al langer gewend aan dit soort keurslijven en zorgen er wel voor dat er geen formuliertje mist in het digitale dossier van hun controle-opdracht. Anders mocht de AFM eens vlekken in de nek krijgen. De jongste formulierenberg staat naast de pot met goud die duurzaamheidsinformatie heet. Pakken digitaal papier betekent dat weer, de komende jaren. Ideaal om extra uren op te kunnen stukslaan en uiteindelijk de klant een duurzaamheidsstempel te kunnen verstrekken. Maar zijn er ook nog slimme accountants die van

een afstandje naar een onderneming kijken en zien dat, ondanks alle dichtgevinkte formulieren, de op papier zo groene business gewoon niet deugt? Of is dat alleen het werkterrein van onderzoeksjournalisten?

Accountants zijn vooral met dossiers bezig en met het voldoen aan alle regels, in plaats van te kijken naar wat er echt gebeurt binnen ondernemingen, stelde ONL-voorzitter Hans Biesheuvel recent. Die regeldruk geldt niet alleen voor het mkb, maar ook in de assurancepraktijk. Regels schrappen is lastiger dan nieuwe invoeren, schijnt het; ontregelen is een "veelkoppig monster". Ondertussen is men verbaasd dat jonge, hoog opgeleide denkers minder vaak voor het accountantsvak kiezen.

Lastig of niet, we moeten terug naar minder regels, terug naar een *principle based* beroep van scherpe professionals, die zelf willen en kunnen nadenken. Die gewoon weer rondlopen bij de opdrachtgever. *The smell of the place*. Die geur ruik je niet thuis achter je laptop, bij het dichttikken van checklists. Zelf kijken hoe het met de patiënt is, dat werkt toch beter. ←

Vaste Activa compleet en online in beeld

Meer inzicht in betrouwbare en actuele activa data?
Maak dan nu kennis met de geavanceerde *Vaste Activa* module van *Twinfield Boekhouden!* Hiermee beheer je compleet en overzichtelijk de activa van je klant - van bedrijfsauto's en gereedschappen tot aan computers, inventaris, grond en gebouwen. Uniek is het rapporteren in verschillende regimes: zo zet je eenvoudig een fiscale rapportage om naar een bedrijfseconomische of commerciële rapportage.

Met de Vaste Activa module in Twinfield Boekhouden kun je:

- ✓ Verschillende afschrijvingstermijnen voor verschillende activa instellen
- ✓ Detailinformatie beheren (zoals kenteken, WOZ-waarde en serienummers)
- ✓ Lineair en annuïtair afschrijven
- ✓ Rapporteren in verschillende regimes

Meer weten?
Scan de QR-code

Maak nu gratis kennis met online nascholing

Met een abonnement op PE-Academy heeft u toegang tot ruim 85 actuele en praktijkgerichte online cursussen voor accountants. U kunt cursussen volgen van accountantscontrole tot compliance en het verplichte onderwerp duurzaamheid. Met ons brede aanbod kunt u eenvoudig aan uw PE-verplichting voldoen. Om u een indruk te geven van ons ruime cursusaanbod kunt u één of meerdere cursussen gratis volgen.

U heeft de keuze uit de onderstaande cursussen:

1 PE

**Focus op mkb:
Ondernemen in
onzekere tijden**

*D.J. ter Harmsel AA RB,
mr. S.F.J.J. Schenk RB,
H. van Campen AA RB*

2 PE

**Fouterstel in de
samenstelpraktijk**

C.M. Verdiesen AA

2 PE

Ontwikkelingen box 3

drs. O.M. de Groot

2 PE

**Overtuigend
presenteren**

mr. A.A. Noordhuis

U kunt alle bovenstaande cursussen volgen. Voor één cursus krijgt u een certificaat, die u kunt toevoegen aan uw PE-portfolio. **Vraag uw cursus nu aan via:**

www.pe-academy.nl/accountant-proef

Bovenop je vakgebied